

[Bernhard Baunsgaard.]

imidlertid ikke senere tale om at foretage en regulering. Det offentlige tilskud er udbetalt, og der vil ikke blive tale om en tilbagebetaling, såfremt der da ikke foreligger svigagtige opgivelser.

Misforholdet — offentlige tilskud til familier, hvis økonomiske omstændigheder, når der foretages en samlet vurdering, ikke på nogen vis gør et tilskud forståeligt — er så hyppigt forekommende, at der må ske en ændring. Fortsætter misforholdet, vil hele vort sociale system komme i alvorlig fare.

Hertil kommer, at det offentlige nu er begyndt at gennemføre besparelser på de offentlige udgiftsbudgetter. Besparelserne er efter vor mening nødvendige, og det radikale venstre har stillet flere forslag herom, men når der skal spares, må det være rimeligt at begynde med at spare på de områder, hvor alle — i hvert fald efter en gennemtænkning af problemerne — må erkende, at besparelser ikke alene er rimelige, men også vil medføre, at de love, det drejer sig om, netop gennem besparelser kommer til at virke i bedre overensstemmelse med de hensigter, der lå bag, da lovene blev gennemført. I dette tilfælde vil besparelserne således sikre, at de indkomstafhængige tilskud kun gives til borgere, hvis økonomiske forhold gør det rimeligt, at andre borgere gennem skatter støtter dem.

Ordføreren for forslagsstillerne (Knud Jespersen) (DKP):

På Danmarks kommunistiske partis vegne skal jeg herved tillade mig at fremsætte forslag til folketingsbeslutning om ekspropriation og efterfølgende statsdrift af forsikringsvirksomhed, idet jeg henviser til de ledsagende bemærkninger.

Skriftligt besvaret spørgsmål.

Af Henning Jensen (S) til justitsministeren (13. februar 1975):

„Vil ministeren tage initiativ til at undersøge avispåstande om, at adskillige asiatiske adoptivbørn anbringes på danske institutioner, samt kontakte de sydkoreanske myndigheder med henblik på, at de bebudede skærpede regler for adoptioner ikke tages i

anvendelse over for danske adoptivforældre?“

(Spm. nr. 9.).

Begrundelse.

Det har vakt stor uro og bekymring blandt adoptivforældre samt de mange, der venter på at blive det, at visse danske aviser har påstået, at op imod 50 pct. af adoptivbørn til Skandinavien ender på institutioner.

Dette har ført til, at de sydkoreanske myndigheder har berammet en skærpelse af adoptionsbestemmelserne, som bl. a. betyder, at kommende adoptivforældre selv må rejse til Sydkorea og hente deres adoptivbarn. Det betyder en udgift på mellem 30.000 og 50.000 kr. — en udgift, de færreste kan magte. Det er derfor den almindelige opfattelse, at der bør foretages en officiel undersøgelse af ovennævnte påstande, og resultatet af undersøgelsen bør drages ind i eventuelle forhandlinger med den sydkoreanske regering.

Justitsminister *Orla Møllers* svar (20. februar 1975):

Spørgsmålet om bortadoption af sydkoreanske børn til adoptionssøgende i Danmark, Norge og Sverige har gennem den sidste måneds tid været genstand for omtale i pressen i anledning af forlydender om, at de sydkoreanske myndigheder med virkning fra den 1. januar 1975 skulle have besluttet at skærpe reglerne for nordiske statsborgeres adoption af disse børn.

På baggrund af en anmodning fra de danske adoptionsformidlende organisationer „Adoption Center“, „Glemte børn“ og „Terre des Hommes“, anmodede justitsministeriet den 24. januar 1975 udenrigsministeriet, som ikke havde modtaget nogen officiel henvendelse fra de sydkoreanske myndigheder om sagen, om officielt at søge afklaret mulighederne og betingelserne for formidling af sydkoreanske børn til adoption i Danmark efter den 1. januar 1975.

Justitsministeriet redegjorde samme dag i en pressemeddelelse for henvendelsen til udenrigsministeriet.

Ved henvendelse fra den danske repræsentation i Sydkorea til de sydkoreanske myndigheder er det herefter blevet bekræft-

[Justitsministeren.]

tet, at gennemførelsen af fremtidige adoptioner af sydkoreanske børn vil forudsætte, at danske adoptionssøgende selv afhenter børnene i Korea. De sydkoreanske myndigheder skulle imidlertid efter de foreliggende oplysninger være indstillet på at tage ordningen op til fornyet overvejelse, såfremt den danske regering fremsætter anmodning herom.

På denne baggrund har jeg i dag anmodet udenrigsministeriet om, at den i Seoul akkrediterede ambassadør bemyndiges til at meddele den sydkoreanske regering, at den danske regering meget gerne ser, at danske borgere fortsat kan adoptere børn fra Sydkorea, og at man derfor anmoder om, at den hidtil fulgte procedure med hensyn til formidlingen af sydkoreanske børn til adoption her i landet må fortsætte.

For så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt jeg vil tage initiativ til at undersøge avispåstande om, at adskillige asiatiske adoptivbørn anbringes på danske institutioner, kan jeg oplyse, at man i socialministeriet allerede har taget initiativ til en sådan undersøgelse.

Den 6. december 1974 anmodede socialministeriet på foranledning af en forespørgsel fra en af de adoptionsformidlende organisationer (Terre des Hommes) socialstyrelsen om at registrere, hvor mange koreanske børn adopteret i Danmark, der er blevet anbragt på institution.

Socialstyrelsen har endnu ikke afsluttet denne registrering.

Jeg kan endvidere oplyse, at socialforskningsinstituttet i øjeblikket forbereder en egentlig efterundersøgelse af forløbet af adoptivforhold vedrørende udenlandske børn, men heller ikke denne undersøgelse er afsluttet endnu.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål om meddelelse af orlov til og indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmedlem Glistrup.

Formanden:

Dersom ingen gør indsigelse, vil jeg betragte det som vedtaget, at orlov meddeles fra og med den 21. februar d. å., og at sted-

fortræderen indkaldes som midlertidigt medlem. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Spørgsmål om meddelelse af orlov til og indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmedlem Nyborg.

Formanden:

Dersom ingen gør indsigelse, vil jeg betragte det som vedtaget, at den ønskede orlov meddeles fra og med den 21. februar d. å., og at stedfortræderen indkaldes som midlertidigt medlem. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Spørgsmål om meddelelse af orlov til og indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmedlem Søren Jensen (Vejen).

Formanden:

Dersom ingen gør indsigelse, vil jeg betragte det som vedtaget, at den ønskede orlov meddeles fra og med den 21. februar d. å., og at stedfortræderen indkaldes som midlertidigt medlem. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Indstilling fra udvalget til valgs prøvelse.

Ordføreren for udvalget til valgs prøvelse (Tastesen) (S):

Jeg skal hermed gøre indstilling om godkendelse af stedfortræderen for hvert af de 3 medlemmer, som tinget lige har vedtaget at meddele orlov.

Hr. *Glistrup*, der i skrivelse af 13. d. m. har søgt om orlov efter valglovens § 84, stk. 3, 2. pkt., er valgt i Københavns amtskreds, og første stedfortræder for fremskridtspartiet i denne amtskreds, fru *Wencke Hansen*, har i skrivelse af 17. d. m. meddelt, at hun er villig til at indtræde som midlertidigt medlem i anledning af hr. *Glistrups* orlov.

Hr. *Nyborg*, der i skrivelse af 14. d. m. har søgt om orlov på grund af udsendelse i of-

[Tastesen.]

fentligt hverv, er valgt i Storstrøms amtskreds, og første stedfortræder for fremskridtspartiet dér, grosserer *Tandrup Jensen*, har i skrivelse af 18. d. m. meddelt, at han er villig til at indtræde som midlertidigt medlem under hr. Nyborgs orlov.

Endelig har hr. *Søren Jensen* (Vejen) søgt om orlov i skrivelse af 19. d. m. på grund af sygdom. Han er valgt i Ribe amtskreds, og første stedfortræder for socialdemokratiet i denne amtskreds er postekspeditør *Karl Nielsen*, Gesten, som i skrivelse af dags dato har erklæret sig villig til at indtræde som midlertidigt medlem i anledning af hr. Søren Jensen (Vejen)s orlov.

Udvalget til valgs prøvelse har i et møde i dag behandlet disse sager, og jeg kan herefter på et enigt udvalgs vegne afgive følgende:

Indstilling.

1) Fru Wencke Hansen godkendes som midlertidigt medlem af folketinget fra og med den 21. februar 1975.

2) Grosserer Tandrup Jensen godkendes som midlertidigt medlem af folketinget fra og med den 21. februar 1975.

3) Postekspeditør Karl Nielsen godkendes som midlertidigt medlem af folketinget fra og med den 21. februar 1975.

Hermed sluttede forhandlingen.

Udvalgets ovennævnte indstilling vedtoges enstemmigt med 142 stemmer.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Forhandling om statsministerens erklæring af 20. februar 1975.

(Erklæringen findes i tidenden for 20/2 75).

Formanden:

Taletiden er 15 minutter for ordførerne, det halve for andre medlemmer; det halve er 7½ minut, som jeg dog skal forhøje til 8 minutter.

Kjeld Olesen (S):

Socialdemokratiet er naturligvis enig i de synspunkter, der blev fremført af statsministeren i går.

Det ligger i sagens natur, at regeringen må møde frem med et handlingsprogram, der sætter tilstrækkelig kraftigt ind, så man snarest kan komme i gang med at løse den alvorlige arbejdsløshed og de økonomiske problemer.

Skulle man give en overskrift, der karakteriserer statsministerens redegørelse, så vil det være: handling nu! Jeg har forstået, at de første lovforslag vil blive fremsat i løbet af få dage, og at resten snart følger efter.

I den senere tid er der stillet alvorlige spørgsmålstejn ved vort folkestyres evne til at løse de hastigt voksende problemer. Med stigende forundring har befolkningen og også udlandet iagttaget den politiske udvikling i det land, der for store dele af verden har stået som mønster for et stabilt demokrati. En af grundene til den manglende stabilitet og handlekraft er uden tvivl, at der efter sidste valg igen er 10 partier i dette ting. Det har imidlertid været vælgernes ønske, det må vi respektere, og det er vort udgangspunkt.

Men én ting skal føjes til. Der følger et ansvar med at sætte sit kryds på valgdagen, og det må vel være vælgerens ansvar både at sætte sit kryds ud fra en politisk holdning og ud fra en forståelse af, at dette folketing må have den nødvendige handlekraft.

Tidligere stemte mange vælgere pr. tradition og ud fra en noget snæver opfattelse af, hvilken samfundsgruppe man hørte til. Dette faste mønster er nu i hastigt opbrud. Den moderne nyhedsformidling, der har bragt den politiske hverdag ind i de enkelte hjem, har i stigende grad engageret befolkningen. Det bør vi betragte som noget positivt.

Og det er også en positiv udvikling, at et stigende antal vælgere ikke længere stemmer af vane, men ud fra en personlig vurdering. Vi bør heller ikke betragte det som noget negativt, at dette stigende engagement har medført en tilsvarende stigende kritik af det arbejde, der udføres af landets politikere.

Jeg mener altså, at vi bør betragte denne udvikling ikke som et tilbageskridt, men som et sundhedstegn. Demokratiets væsen er netop, at dette ting skal være et spejl af de politiske holdninger, der findes i befolkningen, og det er netop et led i den demo-

[Kjeld Olesen.]

kratisering af samfundet, som vi stadig skal udvikle.

Problemerne vi står over for, er først og fremmest den helt uacceptable arbejdsløshed, og det er de omfattende økonomiske vanskeligheder, der ikke bliver mindre, bl. a. fordi de falder sammen med de overenskomstforhandlinger, der er særdeles komplicerede. Den alvorlige situation kræver, at vi hurtigst muligt når frem til løsninger, der ikke er tilfældige lapperier, men som virkelig kan holde. Det vil igen sige, at der ligger et ansvar på partierne herinde med hensyn til at genskabe den nødvendige handlekraft.

For at der ikke skal være nogen tvivl: et sådant ansvar påhviler naturligvis først og fremmest regeringspartiet, men ikke kun det. Socialdemokratiet er sig bevidst, at det har dannet en mindretalsregering, der udgår fra et parti med 54 mandater ud af de i alt 179 mandater. Vi er os også bevidst, at denne regering virker i et folketing, der har et såkaldt borgerligt flertal.

Nu er det jo ikke nogen ny situation. Vi har tværtimod igennem nyere politisk historie set mange lignende situationer. Det er ganske få perioder, hvor det var et ikke-borgerligt flertal, vi kunne konstatere herinde. Vi er heller ikke uden sans for nuancer, og hvis vi iagttager det, som vi jo herinde kalder for et borgerligt flertal, så er der noget, der kunne tyde på, at vi nogle steder vil møde en større imødekommenhed for vore synspunkter end andre steder.

Vi håber naturligvis, at det vil være muligt at skabe løsninger, der har bredde, men vi erkender også, at vi som situationen er må være indstillet på, at vi i socialdemokratiet må resignere med hensyn til dele af vort program.

Når vi i denne helt specielle situation påtager os regeringsansvaret, er det ikke ensbetydende med, at socialdemokratiet som parti vil bruge mindre energi på de problemer, der venter på længere sigt. Jeg tror, at meget vil være vundet, hvis vi taler

rent ud om dette. Vi ser ikke bort fra de vanskeligheder, der kan være forbundet med i det nuværende folketing at få gennemført vort forslag om ØD, men ingen må være i tvivl om, at økonomisk demokrati er kommet for at blive. Skal vi styre udviklingen i stedet for at udviklingen tvinger os til at komme med lapperier, ofte for sent og ofte for lidt, så må der planlægning til, og en sådan planlægning må omfatte alle dele af samfundet, både den offentlige og den private sektor. Vi bliver nødt til meget snart at tage fat på alle de konsekvenser, der ligger i det, vi kalder for vækstproblemet. En fortsat stigning i væksten på længere sigt vil på en række områder have meget snævre grænser. Vi må erkende, at vi bliver nødt til at slå bremserne i. Skal der skabes forståelse i befolkningen for, at noget sådant er nødvendigt, så betyder det, at den økonomiske lighed må have et helt anderledes konkret indhold og udformning end i dag. Og et andet påtrængende problem, der er snævert forbundet med vækstproblemet, er den manglende trivsel i vort samfund. Miljøproblemet løses ikke med et par enkelte lovforslag. Det har langt videre omfang.

Socialdemokratiet er i gang med en bred debat, der skal forbinde de grundlæggende principper i den demokratiske socialisme med de problemer, vi kommer til at stå over for, og det er problemer, der også rækker ud over vore grænser. Men nu gælder det altså om at løse de nære problemer. Der er forskellige opfattelser af, hvordan løsninger skal være. Socialdemokratiet forventer, at det vil være muligt at skabe et bredt flertal for holdbare løsninger, som vil være præget af økonomisk og social retfærdighed mellem befolkningsgrupperne. Det er i dag aldeles afgørende, at vi når frem til løsninger i fællesskab, om hvilke det bagefter kan siges, at dette ting kunne handle, da det gjaldt.

Christophersen (V):

Venstre byder regeringen velkommen til arbejdet. Den er ikke kommet til verden med vores bistand eller med vores gode vil-

[Christophersen.]

je. Den er resultatet af den dagsorden, der i januar blev vedtaget på hr. Kjeld Olesens initiativ, og som foregav at skulle bane vej for en bred flertalsregering. Den førte altså til en socialdemokratisk mindretalsregering, hvilket næppe har skuffet hr. Kjeld Olesen så meget som de fleste andre. Men vi vil gøre en energisk indsats her i folketinget i det praktiske arbejde, også for at denne regering en dag kan blive afløst af en anden med andre og friere ideer om samfundets indretning.

Vi vil samtidig være en fair og en loyal opposition, så længe dette varer. Vi vil ikke fortsætte den tidligere oppositions dagsordensleg. Vi vil ikke spærre for arbejdet i folketinget. Den socialdemokratiske regering kan være sikker på, at den vil udelukkende blive bedømt på sin politik og på dens resultater.

Vi vil samarbejde med regeringen på de punkter, hvor vi føler, at vore synspunkter imødekommes. Vi vil i særlig grad søge et samarbejde om løsningen af landets alvorlige økonomiske problemer, og her vil et af vore udgangspunkter naturligvis bl. a. være de aftaler, vi har truffet med en række partier om besparelser, og også de aftaler, som vi under regeringsforhandlingerne traf med partier om grundlaget for en fornuftig økonomisk politik.

Dette ønske fra venstres side om et samarbejde forudsætter naturligvis, at regeringen også lægger samarbejdsvilje for dagen. Hvis den søger resultater og stabilitet i udviklingen, så må den samarbejde med de liberale partier her i folketinget, og mange af de problemer, der skal samarbejdes om, er jo så indbyrdes forbundne, at de må løses som en helhed.

Vi har opfattet statsministerens tale i går sådan, at regeringen har forstået disse politiske realiteter. Vi håber så, at regeringen også i sine handlinger vil indrette sig herefter. Jeg må imidlertid sige, at statsministerens tale i går ikke er et tilstrækkeligt grundlag for os til at afgøre, om dette vil lykkes. Statsministerens tale var i formen imødekommende, men den var på væsentlige punkter præget af uklarhed, og jeg må derfor allerede nu sige, at regeringens foreløbige udspil ikke er af en sådan kvalitet, at det efter vores opfattelse kan løse de proble-

mer, landet står over for. Der må ske afgørende forbedringer af forslagene. Der må foretages afgørende tilføjelser til regeringens plan, hvis venstre skal tage et medansvar.

Statsministerens oplæg vil, hvis det gennemføres i sin nuværende form, ganske vist løse nogle problemer, men det vil til gengæld efter vores opfattelse medføre, at andre og endnu alvorligere vanskeligheder toner frem, vanskeligheder, der vil tvinge regeringen til gang på gang at komme til dette folketing med forslag om nye indgreb og supplerende foranstaltninger, og denne risiko bør ingen regering udsætte sig for eller udsætte folketinget for, hvis den ønsker politisk stabilitet.

Venstre er enig med regeringen i dens vurdering af de økonomiske grundproblemer, men vi er uenige med regeringen på en række punkter om, hvordan de kan løses.

Vor økonomiske krise er, som statsministeren rigtigt har sagt det, en del af den internationale krise, men, som han jo også erkendte det i går, vi har selv bidraget til, at den her i landet er blevet meget mærkbar. Det er mange års u hæmmet omkostningsudvikling, en forkert offentlig udgiftspolitik, et for højt skattetryk og en fejlagtig bygge- og boligpolitik, specielt i 1972-73, som i fællesskab er årsagen til, at netop Danmark rammes hårdere end de fleste andre europæiske lande. Disse indenlandske årsager til krisen har nemlig betydet, at inflation, rekordrente og forkert anvendelse af vore ressourcer i fællesskab har hindret den nødvendige udbygning af eksportvirksomhederne, og det rammer nu både beskæftigelse og valutastilling.

Efter venstres opfattelse er det på denne baggrund lysende klart, hvad der skal gøres, hvis problemerne skal løses.

Der er for det første brug for en altomfattende stabilisering af priser og omkostninger, en løn- og prispause, som for en periode kan sikre, at virksomhedernes konkurrenceevne afgørende forbedres.

Der er for det andet brug for fortsatte offentlige besparelser og fortsatte skattelettelser, så initiativ og investeringsevne fremmes.

Disse to ting vil i fællesskab give en række af de fordele, vi har brug for: lavere rente, større eksport, konkurrencemuligheder, større investeringsevne, og de vil der-

[Christophersen.]

med også gøre det muligt samtidig at gen-nemføre en række foranstaltninger, som kan støtte produktion og beskæftigelse.

Jeg tænker her på bedre afskrivningsregler, jeg tænker på bedre realkreditregler, jeg tænker på særlige låne- og garantiordninger til dele af erhvervslivet.

Dette ville være en afbalanceret plan, som kunne skabe tillid både i erhvervslivet og ude i verden til, at Danmark nu vil løse sine problemer. Men det er denne afbalancerede plan, vi ikke kan få øje på i statsministerens tale. Vi kan se dele af en sådan plan. Vi kan få øje på brudstykker af et mønster, men der mangler væsentlige elementer, før mønsteret træder frem, og disse elementer vil venstre under forhandlingerne søge at tilføre planen. Det vil være vores forudsætning for at tage et politisk medansvar, at dette lykkes.

Statsministeren erklærer, at det er afgørende for tilliden i hele erhvervslivet, at der igen kommer gang i eksporten. For at opnå denne tillid og fremme denne eksport, hvad er det så, regeringen foreslår? Ja, man foreslår at gennemføre forskellige af de foranstaltninger, den tidligere regering allerede havde forberedt: kurssikring, eksportkredit osv. Der er ingen diskussion om, at det er fornuftige forslag. Og så foreslår man, at man skal forbedre afskrivningsreglerne i 1975 med, vil jeg sætte, et beløb på 300-350 mill. kr. Jeg kender ikke forslaget, men det er jo de beløbstørrelser, man hidtil har talt om, når man har talt om socialdemokratiets afskrivningsforslag.

Vi afviser naturligvis ikke sådanne forslag, men jeg vil godt understrege, at de jo ikke står i noget praktisk forhold til de vældige problemer, erhvervslivet i øjeblikket stilles over for. Om 7 dage udløses 3 dyrtidsportioner til en værdi af 6 mia. kr., hvorefter erhvervenes omkostninger må bære størsteparten. Om 6 måneder udløses mindst 2 dyrtidsportioner, der lægger andre 4 mia. kr. oven i de første 6 mia. kr. Hertil kommer så en overenskomstløsning, som regeringen sætter sin lid til — og det er jo al ære værd — vil være forsvarlig, men som den ikke nærmere specificerer forsvarligheden af, fordi den ikke giver nogen ramme for, hvad en sådan løsning skal føre til.

Disse tre begivenheder vil jo i fællesskab

betyde, at det danske lønniveau i 1975 vil komme til at ligge mindst 16 og måske endda 19-20 pct. højere end i 1974, og det vil betyde, at vores almindelige prisniveau blot på grund af disse indenlandske årsager i år vil komme til at ligge en halv snes procent højere end i fjor. Dertil kommer så de prisstigninger, som vil ramme os udefra.

Det må være indlysende for alle, at regeringens udspil over for disse milliardforøgelses af omkostningsniveauet ikke vil få nogen praktiske virkninger i retning af at forbedre konkurrenceevnen. De vil højst kunne forhindre en del, en mindre del, af den forværring, der nu er optræk til, og derfor er statsministerens ord om eksportens betydning rigtige, men foreløbig uden særligt praktisk indhold.

Regeringens foreløbige udspil koncentrerer sig da også i virkeligheden om noget helt andet end en løsning af eksportproblemerne. Statsministeren lægger i sin tale hovedvægten på en stimulering af den indenlandske efterspørgsel. Regeringen foreslår nu et nyt kæmpesubsidium til nybyggeriet på 750 mill. kr., billigere statslån til reparation og vedligeholdelse af huse, øget beløb til arbejdsløshedsunderstøttelse, formindskelse af de planlagte besparelser med ca. 1,7 mia. kr., en opgivelse af elafgiften og dermed en yderligere svækkelse af indtægtssiden på finansloven med 350 mill. kr.

Alt i alt lægger man således op til en direkte og indirekte stimulering af den private og den offentlige efterspørgsel med ca. 4 mia. kr., og det gør man altså på et tidspunkt, hvor man uden at blinke samtidig imødeser automatiske indtægtstigninger på op mod en halv snes milliarder kroner.

Hvilke konsekvenser vil en sådan politik få? Vi behøver ikke at diskutere, om den vil øge beskæftigelsen. Naturligvis vil den det. Det er ikke problemet. Heller ikke det problem, som den økonomiske politik alene må koncentreres om. Men det, der er det alvorlige ved regeringens udspil, ved den manglende plan i det, vi har fået præsenteret, er, at de gunstige beskæftigelsesvirkninger, der naturligvis altid vil komme af at foretage meget betydelige stimuleringer af efterspørgslen, i løbet af kort tid kan blive truet af andre og langt farligere konsekvenser.

En af konsekvenserne vil være, at vores

[Christophersen.]

importudgifter vil stige hurtigt. En anden konsekvens vil være, at omkostningsniveauet, når det stadig bevæger sig hurtigt opad, vil betyde, at vores eksport fortsat vil stige langsomt. Derfor vil underskuddet på betalingsbalancen vokse til et punkt, hvor der kan opstå tvivl om, hvorvidt det kan finansieres.

En tredje konsekvens er, at statsfinanserne bringes ud af balance ikke blot i år, men også i de kommende år, og dermed bringes andre politiske mål i fare. Jeg tænker her på udgiftspolitikken, jeg tænker på skattepolitikken.

Statsministeren sagde i går, at bortset fra de udgifter, der er en følge af de beskæftigelsesfremmende foranstaltninger, er det regeringens mål, at statens udgifter i de nærmestkommende år ikke skal vise anden stigning end den, der er en uundgåelig følge af udviklingen i lønninger og priser. Denne udtalelse fra statsministeren kan læses, som om regeringen vil fortsætte den stramme udgiftspolitik, som dens forgænger tog initiativ til. Men jeg er bange for, at det er en forkert opfattelse, for resultatet af de dele af regeringens politik, vi hidtil har set, vil blive nye udgiftsstigninger og behov for nye offentlige indtægter.

Regeringen ønsker at opgive betydelige dele af spareplanen, men det får jo virkning ikke bare i det kommende finansår, men også i de følgende finansår. En række af regeringens beskæftigelsesfremmende forslag er af en sådan art, at de også fører til betydelige offentlige udgifter i 1976-77, selv om forslagene måske kun skal fungere i kort tid. Det rækker altså flere år frem, det, man kommer med. Regeringen accepterer også fortsat en stigning i priser og lønninger, selv om vi ved, at netop inflationen fører til, at de offentlige udgifter stiger relativt hurtigt.

Af disse grunde vil regeringens udspil efter vores opfattelse betyde, at der også i de efterfølgende finansår vil komme betydelige udgiftsstigninger.

Jeg skal her til sidst sige, at hvis det går sådan, vil det efter vores opfattelse betyde, at det sidste års sparelinje vil være brudt. Det vil betyde, at den forudsætning, som vi mente måtte tilvejebringes, for at skatteletelsespolitikken kunne videreføres, er bri-

stet. Derfor ser vi med megen betænkelighed på denne del af regeringens politik.

Jeg vil godt sige, at regeringens foreløbige skitse — og sådan opfatter vi den, fordi der har været grænser for, hvor dybt man kunne gå ned i problemerne i løbet af den korte tid, man har haft til rådighed — må derfor underkastes forbedringer og bibringes et andet og større perspektiv end det, der ligger i den i øjeblikket, hvis venstre skal tage et medansvar. Det nytter ikke, at vi nu fører en politik, som på kort sigt styrker beskæftigelsen, hvis den i løbet af få måneder fører til valutariske vanskeligheder eller måske endda til valutarisk kaos. Jeg vil specielt advare statsministeren mod at tro, at valutastillingen ikke har noget med beskæftigelsesmulighederne at gøre. Der er en nær sammenhæng mellem disse to ting, og hvis man forsømmer den ene side af sagen, så bliver resultatet, at man heller ikke kan opfylde de ønsker, man har på den anden front.

Men venstre vil være parat til at deltage i realitetsforhandlinger om den økonomiske politik, som er nødvendig. Vi vedkender os det ansvar, vi har som et stort parti i folketinget. Vi vil deltage i realitetsforhandlinger om den økonomiske politik, såfremt regeringen er rede til fordomsfrit at drøfte, hvordan omkostningsniveauet kan stabiliseres.

Venstre vil være klar til at drøfte finanslovproblemerne, men vort klare udgangspunkt er de 5 partiers spareforligsramme på 6,7 mia kr. Det må være forudsætningen også for, at skattelettelserne virkelig kan fastholdes i de kommende år. Vi kan drøfte indholdet, men rammen er efter vores opfattelse en vigtig ting.

Venstre vil være parat til at drøfte beskæftigelsesfremmende foranstaltninger, såfremt regeringen samtidig vil være parat til at lægge vægten over på en politik, som sikrer et lavere renteniveau, bedre realkreditordninger og en lempelig pengepolitik i det hele taget.

Venstre forudsætter — såfremt ikke andet siges her i dag — samtidig, at regeringen under behandlingen af de særlige forslag til nye lånesubsidier til nybyggeriet vil respektere boligforliget og ikke søge forslaget fremmet, medmindre der er enighed herom mellem boligforligets partier.

[Christoffersen.]

På det her skitserede grundlag, som har sit udgangspunkt i venstres helhedsplan, er vi rede til det samarbejde, socialdemokratiet nu tillægger afgørende betydning, og som venstre til stadighed har understreget nødvendigheden af.

Wamberg (FP):

Vi havde i går lejlighed til at høre, hvorledes den nye socialdemokratiske mindretalsregering kunne ønske at løse landets problemer. Vi er enige i, at problemerne hænger sammen, og vi er enige i, at der er brug for både kortsigtede og langsigtede løsninger, der forudsætter ny lovgivning.

Statsministeren tilkendegav ligeledes, at den lovgivning, der er nødvendig, forudsætter et flertal her i salen for at blive gennemført.

De enkelte lovforslag, hvad enten regeringen eller andre partier fremsætter dem, må derfor underkastes en grundig og saglig behandling i udvalgene. I så henseende vil fremskridtspartiet som hidtil uden ultimative krav sagligt søge at få indflydelse på den kommende lovgivning i forhold til den vælgertilslutning, vi har.

Da hr. Poul Hartling den 5. december udskrev valget efter at have tilkendegivet det i øvrigt helt rigtige, at landets store problemer, arbejdsløsheden, overenskomstsituationen, betalingsbalancen osv., krævede omgående indsats fra folketingets side, var formålet imidlertid ikke at gøre noget godt for den danske befolkning, men udelukkende at gøre noget gavnligt for partiet venstre, medmindre da hr. Poul Hartling virkelig talte forkert, da han nåede til, at kun 81 mandater ville forhandle sagligt om venstres helhedsplan.

Såvel den 5. december som den 28. januar havde fremskridtspartiet den opfattelse, at folketingets vigtigste opgave måtte være at løse de for landets fremtid særdeles presserende opgaver. Om den ene eller den anden mindretalsregering så skulle lede forhandlingerne her i tinget, anså vi for mindre væsentligt. Men af de to statsministermuligheder, hr. Poul Hartling og hr. Anker Jørgensen, måtte vi klart foretrække hr. Poul Hartling, navnlig fordi venstre måtte forventes at ville medvirke til større besparelser i den offentlige sektor end socialdemo-

kratiet, og fordi der ville blive sparet tid ved at benytte den regering, der allerede eksisterede.

Den 28. januar lykkedes det imidlertid de radikale at få presset socialdemokratiet til at fremsætte et dagsordensforslag, der bl. a. med konservativ støtte væltede Hartlingregeringen. Hvad har vi så ikke måttet opleve, siden Hartlingregeringen blev væltet? Siden fremskridtspartiet blev stiftet, har det jo ligget i luften, at det på et eller andet tidspunkt måtte komme til en konfrontation mellem de fem gamle partier, der ynder at kalde sig ansvarlige, og os, selv om fremskridtspartiet gang på gang har strakt hånden frem til konstruktivt samarbejde. Denne konfrontation har vi nu oplevet.

Hvad er det da for uhyrlige ting, vi har formastet os til at gøre i fremskridtspartiet? Vi erkender åbent, at vi har begået specielt to for de gamle partier helt utilgivelige ting. For det første giver vi aldeles ubetinget de fem gamle partier ret i, at de — og de alene — er ansvarlige for den ulykkelige situation, landet befinder sig i, og som skyldes de udelige love, de gamle partier har været fælles om at gennemføre. Fremskridtspartiet har blot tilladt sig at konstatere det samme, som statsrevisorerne for længst har konstateret — og læg vel mærke til, at det er de fem gamle partiers egne statsrevisorer, jeg henviser til — ved over for folketinget at have sat spørgsmålstegn ved, om 1960ernes reformlovgivning er i overensstemmelse med grundlovens bestemmelser om, at ingen statslig udgift kan afholdes uden hjemmel i en af folketinget vedtaget bevillingslov. At fremskridtspartiet ikke har nøjedes med at konstatere de fem gamle partiers eneansvar for landets ulykker, men også har tilladt sig at fremsætte præcise lovforslag, der, når de bliver gennemført, vil afbøde de ulykkelige virkninger af de umulige love, landets befolkning i øjeblikket er tvunget til at leve med, har tydeligvis ikke stemt de gamle partier blidere over for os.

Den anden utilgivelige fejl, vi har begået, er — set med de gamle partiers øjne — at vi føler os forpligtet til at føre den politik i folketinget, som ca. 417.000 vælgere har tilsluttet sig, og det er hverken socialdemokratisk politik eller venstres politik, men mærkeligt nok fremskridtspolitik. Da vælgerne imidlertid hverken har givet social-

[Wamberg.]

demokraterne, venstre eller os flertal, må vi samarbejde for hver for sig at få mest muligt af vore ønsker gennemført.

Vi kan være helt enige med statsministeren, når han i sin redegørelse anfører, at vort samfundssystem mangler økonomisk styring. Vi vil også gerne bevare vort velfærdssamfund, men beder statsministeren erindre, at forudsætningen for et velfærdssamfund er et velstandssamfund. Det er derfor ikke ligegyldigt, hvorledes samfundets ressourcer bliver administreret. Fremskridtspartiet vil se meget nøje på omkostningerne ved de lovforslag, statsministeren ifølge sin redegørelse finder det særlig vigtigt at få fremmet, f. eks. ophævelse af kommunernes investerings- og låneloft og forslagene til fremme af byggeriet. Man må frygte, at en ophævelse af kommunernes investerings- og låneloft vil føre til et betydelig forøget institutionsbyggeri. I 1974 blev antallet af ansatte i den offentlige sektor trods ansættelsesstop forøget med ca. 40.000. Alene etableringsudgifterne ved nye stillinger beløber sig til i gennemsnit — lavt sat — 200.000 kr., og regner man med en gennemsnitsløn pr. nyansat på 80.000 kr. årligt, blev de offentlige udgifter alene på denne konto i 1974 forøget med mindst 8 mia. kr. Dette kan ikke fortsætte.

Statsministeren har i sin redegørelse klogeligt undladt at oplyse, hvor mange milliarder regeringsforslagene kommer til at forøge underskuddet på finansloven med. Statsministeren anviser heller ikke nogen konkrete forslag, der kan medføre, at erhvervslevets samlede omkostningsniveau holdes nede, så erhvervenes konkurrenceevne over for udlandet forbedres. Statsministeren skylder også svar på, om de omkostninger, de nye forslag medfører, skal dækkes ved ny låntagning i udlandet. Kan statsministeren garantere, at en devaluering ikke bliver resultatet af denne nye lovgivning?

Ophævelsen af kommunernes investerings- og låneloft vil give uhyggelige driftsudgifter for kommunerne med deraf følgende tilsvarende uhyggelige stigninger i kommuneskatterne. Og tvangsopførelse af de 40.000 mere eller mindre statsfinansierede nye boliger årligt forekommer aldeles urimeligt, da der overalt i landet findes masser af både tomme lejligheder og parcelhuse. Det

er i hvert fald ikke nye skatter, befolkningen sukker efter.

Ikke mindst som følge af det, der ikke er med i statsministerens redegørelse, håber vi, at regeringen vil give de forslag, andre partier har fremsat og vil fremsætte til løsning af Danmarks problemer, en lige så saglig behandling, som regeringens forslag selvfølgelig vil blive gjort til genstand for i de forskellige udvalg — i hvert fald fra fremskridtspartiets side.

Og lad mig så slutte med at udtrykke håbet om, at den nye regering vil tage det afslappet, hvis regeringens egne forslag falder og andre partiers forslag opnår flertal. Valg én gang til udskrevet udelukkende af partitaktiske hensyn er ikke det, landet har brug for i den nuværende situation.

Bay (FP):

Der skal ikke herske tvivl om fremskridtspartiets stilling, hvis socialdemokratiet fremsætter forslag, der kan mindske eller afskaffe arbejdsløsheden.

Vi vil gå positivt ind i det samarbejde, som statsministeren har opfordret til, for at komme dette uhyggelige samfundsonde til livs. Jeg er herudover glad for at konstatere, at statsministeren har været meget lærenem det sidste par måneder. For et par måneder siden udtalte jeg herfra ønsket om, at folketinget gennemførte en beslutning, der sørgede for, at alle dyrtidsportioner blev ens. Dengang sagde socialdemokratiet nej. Nu får vi at vide, at vi nu skal have det. Det kan vi kun være taknemlige for, fordi det er en god ordning, at de, der skal sørge for, at ministeren får sin i forvejen store løn, får lige så meget i dyrtidsportion, som ministeren får. Det vil vi sige tak for at der er givet udtryk for.

Vi har også set, at man nu vil sørge for, at der ikke skal tages skat af pensionister. Hvis der findes intelligensvæsener på månen, der igennem sindrige apparaturer kan følge vor færd her på jorden og er i stand til at se, at vi først af én kasse uddeler beløb til folk, der trænger til det og har krav på det, for derefter af samme kasse at tage kæmpebeløb til lønninger til mennesker, der skal sidde og nusse med papir og skrive op, hvor meget man skal tage tilbage af det, man i forvejen har udbetalt til de andre, ville de få mavepine af grin eller, hvis de er menneskeligt

[Bay.]

indstillet, antagelig græde over, hvor fjollet vi bærer os ad. Derfor kan jeg være glad over, at også dette spørgsmål har man lært at få ordnet ordentligt af fremskridtspartiet.

Det kan måske give os håb om, at vort tredje forslag i vort oplæg også bliver vedtaget, nemlig ens pensioner til alle, så arbejdsmanden, der igennem et langt liv har slidt hårdt, får samme pension som departementschefen og ministeren. Det vil vi være meget glade for at samarbejde med socialdemokratiet om.

Og når man nu får at vide, at vi skal passe en lille smule på indkomstudviklingen — og det er nok rigtigt for ikke at lægge for store byrder på det erhvervsliv, vi alle skal leve af — så ville det måske være klogt, om vi, der er til stede i dette ting og i forvejen er sikret nogenlunde, så vi kan leve måned for måned, måske gik forud for befolkningen og gav udtryk for, at vi var villige til at spare. Derfor kunne vort fjerde forslag om en nedskrivelse af 10 pct. af alle folkevalgtes honorarer måske også blive gennemført. Det er en af forudsætningerne for, at vi kan få et positivt samarbejde.

Når man så snakker om indkomstudvikling og erkender, at der findes et lavtlønsproblem, skulle vi så ikke sagligt i udvalgene — det er jo dér, man kan sige det, som man nu engang har lyst til det — undersøge, om det alligevel ikke ville være klogt med en 19.000 kr.s skattefri bundgrænse. Så behøver man nemlig ikke at give de lavtlønnede en krone mere i løn, fordi de af sig selv vil få et betydelig større beløb i løningsposen med sig hjem. Det er det sidste, der tæller, og det giver ingen yderligere omkostninger for erhvervslivet. Prøv at se på det. Vi er villige til at snakke om det.

Jeg lagde mærke til, at hr. Kjeld Olesen på tværs af, at det ikke stod nogen steder i statsministerens redegørelse, alligevel skulle have den døde sild, ØD, frem af posen. Fremskridtspartiet må tage stærkt og inderligt afstand fra dette problem. Ikke fra problemet i sig selv, men måden, I fremstiller det på, for den er så hamrende forkert. Rejs i stedet på en fridag op og se verdens bedste arbejdsplads, Tandbergs radiofabrikker i Norge, hvor man netop ved økonomisk og menneskeligt demokrati har været i stand til at sikre sig selv 25 pct.

mere end tilsvarende brancher i hele Europa. Og Norges LO-formand, hr. Tor Aspengren, han siger: „Vi betragter radiofabrikkerne som en galophest, der er udelukket af totalisatoren, fordi den altid vinder. Vi bruger den til løftestang i stedet for at gå på tværs af dens gode resultater.“

Dér var noget at lære for Danmarks LO-formand. Dér er med garanti noget at lære for hr. Kjeld Olesen og hans parti.

Det er paradoksalt, at jeg, der, lige siden jeg var en 16-17 år, altid bedst har kunnet lide piger fremfor mænd, nu er i den mærkelige situation, den skæbnens ironi, at jeg skal tage skarp afstand fra de to piger i denne regering.

Formanden:

De to ministre.

Bay (FP):

... de to ministre, socialministeren og undervisningsministeren. Undervisningsministeren har jeg ikke ret meget tid til at tage under behandling lige nu, men jeg skulle kende hende dårligt, hvis ikke der bliver rig lejlighed til det senere, men jeg vil gerne lige tage en enkelt ting frem. Vi havde en masse mennesker herude på Slotspladsen, hvor en hel del unge mennesker uopdragent stod og hylede: „Vi vil have, vi vil have“, uden tanke for, hvem der skulle betale det, de vil have. Jeg savnede undervisningsministerens protest imod denne uopdragenhed, fordi det er på tide, at vi spørger de mennesker, der skal skaffe pengene.

Og endelig til sidst socialministeren. Jeg står ...

Formanden:

Tiden er udløbet.

Bay (FP):

Ja men så må jeg gemme socialministeren til lidt senere, men det kommer. Jeg lover, det kommer.

Hilmar Baunsgaard (RV):

Den omstændighed, at vi nu for anden gang siden valget, der jo dog kun er godt 6 uger gammelt, skal have en slags åbningsdebat på baggrund af en ny regeringserklæring, er, som hr. Kjeld Olesen bl. a.

[Hilmar Baunsgaard.]

rigtigt var inde på det, udtryk for, at der er en politisk ustabilitet. Men jeg tror, at man — og jeg siger det ikke mindst på baggrund af hr. Kjeld Olesens udtalelser — bør gøre sig fortrolig med den tanke, at denne politiske ustabilitet ikke er noget, der er kommet til os i den allerseneeste tid. Vi har faktisk haft en ustabilitet, siden vi havde folkeafstemningen om EF. Jeg tror ikke, det har noget at gøre med selve tilslutningen til EF, men det har derimod noget at gøre med, at der blev sat begivenheder i gang, fordi denne afgørelse splittede mere, end vi er vant til i Danmark. Og vi må faktisk konstatere, at vi har haft politisk ustabilitet i nu ca. 2½ år.

Hr. Kjeld Olesen var af den opfattelse, at det var nok en følge af, at der igen var sendt 10 partier ind i folketinget. Jeg tror, det er at søge efter en for nem forklaring, hvis man vil mene, at det er partiernes antal, der skulle være den første og væsentligste forklaring på de nuværende usikre forhold. Jeg har selv haft den oplevelse at være minister i en periode, hvor der var halvt så mange partier i folketinget, som der er nu, og det var en regering med 89 mandater bag sig. Hvis hr. Kjeld Olesen selv skulle have glemmt det, vil jeg gerne minde ham om, at da han var minister, var han i nøjagtig samme situation: 5 partier i folketinget og 89 mandater bag den regering.

Jeg tror derfor, man skal indstille sig på, at forklaringen herpå ligger dybere end den, at det er partiernes antal. For denne meget hårfine balance eller, om man vil, mangel på balance har altså været til stede, hvad enten vi havde 5 eller 10 partier.

Hvis ikke vi lærer en anden og bedre samarbejdsform partierne imellem, så vil den politiske ustabilitet fortsætte uanset antallet af partier i folketinget. Det var baggrunden for, at det radikale venstre både før og efter valget arbejdede for at få tilslutning til, at vi burde danne en bred flertalsregering. Det var også baggrunden for, at vi stemte for den dagsorden, som førte til den regering, vi har i dag, og som skabte den regeringskrise, der varede i 2 uger.

Det lykkedes ikke at få denne brede flertalsregering, hvad vi fra radikal side meget beklager. Da vi havde debatten, der førte

til denne dagsordens vedtagelse, gjorde jeg opmærksom på, at det, vi fra radikal side arbejdede for, ikke var, at den ene mindretalsregering skulle afløse den anden. Det blev altså tilfældet. Jeg er nødt til at sige, og det gælder begge de to store partier venstre og socialdemokratiet, at det hænger nok i nogen grad sammen med, at de to partier har den opfattelse, at samarbejde først og fremmest betyder, om man er villig til at samarbejde med dem, underforstået: og ikke med den anden. Men det er lige netop den indstilling, vi er nødt til at få afskaffet. Det lykkedes altså ikke i denne omgang, og derfor må vi erkende, at den politiske usikkerhed fortsætter med en regering, der ikke har et flertal af tingets medlemmer bag sig eller ikke har et flertal, der på forhånd har givet tilsagn om at støtte regeringen.

Men den ene mindretalsregering har samme krav som den anden på loyalt samarbejde. Jeg vil gerne give udtryk for over for den nye regering, som jeg gjorde det over for den tidligere regering, at det radikale venstre er indstillet på et loyalt samarbejde. Vi kan ikke give tilsagn om støtte på forhånd, men i loyalt samarbejde ligger, at vi vil forsøge ud fra en saglig vurdering at give regeringen en chance for at få så mange af sine tanker igennem som muligt, men også, at vi selvfølgelig ikke vil være i stand til at give støtte, hvis det er tanker, der modarbejder dem, vi selv har.

Om statsministerens tale i går vil jeg gerne sige, at det var en tale, der ikke slog noget i stykker. Og det er måske slet ikke så ringe endda at skulle sige det. Andre vil måske hæfte sig ved, at talen ikke indeholdt så forfærdelig meget ophidsende eller spændende eller nyt. Næh, det gjorde den ikke, men det er vel netop det, der er det kloge i talen. Og det vil jeg gerne udtrykke min anerkendelse for, men samtidig sige, at det at lave en tale, som ikke udfordrer og ikke slår i stykker, er én sag. Men det er i den kommende tids politiske gerning, at viljen skal udmøntes, når vi kommer til de enkelte stillinger omkring de politiske problemer. Jeg synes, regeringen har et krav på på forhånd at blive anset for at have den gode vilje, at det ikke bare var en pæn tale. Og det går vi så ud fra at man har.

Og så vil jeg da gerne sige på denne baggrund, at jeg er enig med regeringen og

[Hilmar Baunsgaard.]

statsministeren i, at beskæftigelsen må prioriteres som den første opgave. Det er, som statsministeren udtrykte det, aldeles uacceptabelt — selv med den nuværende internationale krise som baggrund — at have en 140-150.000 arbejdsløse. Det er en urimelig tomgang i det danske samfund, og det er en urimelig tilværelse for de mennesker, der rammes af det.

Vi er altså enige i, at beskæftigelsen må prioriteres som den første og vigtigste opgave, man skal sætte ind over for.

Men jeg må samtidig sige, at statsministeren i sin tale nok kom til at reducere hensynet til betalingsbalanceunderskuddet mere, end holdbart er. Dette at prioritere beskæftigelsen højest mener jeg ikke er for eneligt med, om man i for stærk grad negliger hensynet til betalingsbalancen. Man kan ved hjemlige foranstaltninger sikre en bedre beskæftigelse på kort sigt, men vi kan ikke opretholde den bedre, den højere beskæftigelse, hvis vi ikke får bedre styr på betalingsbalancen, end vi har haft i de sidste mange år. Jeg tror, det ville være alt for optimistisk, om man negligerede betalingsbalancen og indstillede sig på, at alene ved beskæftigelsesforanstaltninger besluttet her i landet kunne vi så klare fremtiden. Det kan vi ikke. Derfor må jeg sige, at skal beskæftigelseslinjen i regeringens politik være holdbar, det vil sige, skal den få betydning for mere end blot det allerkorteste sigt, så må der væsentlige besparelser til, bl. a. fordi vi allerede ved, at der er et underskud i statsfinanserne. Ingen er i stand til at sige eksakt, hvor stort det underskud bør være i den nuværende situation, men der er et betydeligt underskud i forvejen, og at forøge det med nogle milliarder fra nye beskæftigelsesforanstaltninger, det anser vi i hvert fald fra det radikale venstres side for at være for risikobetonet. Derfor må vi sige: når man vil — og dér er vi enige — gennemføre en række beskæftigelsesforanstaltninger, så vokser behovet

for besparelser på andre områder i den offentlige sektor.

Vi, der står bag ved skatteforliget fra september sidste år, og som for en stor dels vedkommende havde en aftale om besparelser, der så nogenlunde kunne modsvare skattelettelserne, vi må jo nok i fællesskab erkende, at der aldrig er blevet konstateret et flertal bag just de besparelser, vi fandt frem til. Det kan vi synes er urimeligt, det kan vi synes er uklogt af de andre partier, herunder regeringspartiet, men det er altså bare en kendsgerning. Derfor er det selvfølgelig nødvendigt, at vi, der har været med til at udarbejde besparelsesforslag, viser smidighed, for kravet om at ville samarbejdet, at vise vilje til det, er jo ikke bare et krav, der rettes til regeringen, det rettes også til os i oppositionen. Derfor må vi selvfølgelig vise smidighed, men denne smidighed kan ikke udvides til en kraftig reduktion af den samlede størrelsesorden, besparelserne var opstillet i. Jeg tror altså, man er nødt til mere realistisk, end man efter min opfattelse hidtil har gjort fra socialdemokratiets side, at se i øjnene, at deres egen beskæftigelsespolitik stiller krav mere vidtgående, end man hidtil har villet erkende det.

Så er der en anden ting i beskæftigelsespolitikken, som jeg synes det er nødvendigt at få understreget. For det første må vi gøre os klart, at vi som deltagere i en international krise ikke vil alene ved egen indsats kunne afskaffe hele beskæftigelsesproblemet. Derfor skal der være deltagelse i internationalt samarbejde, men der skal også være, selvfølgelig, en vilje til at afskaffe den del af arbejdsløsheden, som vi kan gøre ved egne kræfter. Men her er det meget, meget væsentligt, at man ikke forveksler den opgave øjeblikkelig at gøre en indsats for at mindske arbejdsløsheden med en filosofi om langsigtet at ville ændre ved vores vilkår, uden at man har gjort sig klart, at dette så er en principiel ændring.

Lad mig nævne to eksempler, der måske

[Hilmar Baunsgaard.]

kan illustrere, hvad jeg mener med det. Der er et forslag, som er fremsat af det radikale venstre, men som jeg tror det er rigtigt at fremhæve der var enighed om mellem socialdemokratiet og det radikale venstre, inden regeringsdannelsen fandt sted. Det er forslaget om støtte til reparation og isolering af bestående boligmasse. Det er et fornuftigt forslag, synes vi, derfor har vi fremsat det. Men over for det kommer regeringen med et andet forslag, som jeg er bange for hører til den type, der ikke er acceptabel ud fra en kortsigtet beskæftigelsesindsats; det er forslaget om at indføre en ny støtte til nye parcelhuse. Jeg tror, at man dér kommer til at forvride, og det er netop det, man på længere sigt skal undgå.

En anden ting, som måske også kan illustrere det: jeg tror, det kan være rigtigt, også det har vi været inde på, med afskrivningsforbedringer for erhvervslivet, og jeg tror i og for sig også, det kan være en rimelig ting med en udvidet egnsudviklingsstøtte; det er to af de ting, der er indeholdt i regeringens planer.

Men der er også indeholdt en statslig lånefond til erhvervslivet, som jeg forstod på statsministerens tale skulle være en støtte til sunde og gode virksomheder. Ja, skal man støtte, så skal det selvfølgelig være de gode og de sunde virksomheder, men det karakteristiske ved vores system er, at de vil jo kunne opnå støtten alligevel, og derfor vil der nok ligge noget andet bagved eller i hvert fald i sine virkninger komme til det.

Men jeg håber med dette at have illustreret, at vi er enige med regeringen i dens beskæftigelsesfremmende ønskemål, om man vil, men at vi vil underkaste de enkelte forslag en selvstændig vurdering; det er det, vi mener med et loyalt samarbejde. Vi siger ikke nej på forhånd, vi er ikke vrangvillige, modvillige over for regeringen, men vores stilling i de enkelte spørgsmål vil afhænge af vores egen saglige vurdering.

Schlüter (KF):

Under den regering, vi havde i 1974, gjorde vi fra det konservative folkepartis side, hvad vi kunne, for at få folketinget til at fungere under de svære vilkår. Det lykkedes ofte: vi så tit, at et stort antal partier fandt sammen om en løsning.

Vi vil også i år under en ny regering gøre, hvad vi kan, for at problemerne ikke får lov at blive liggende, men bliver taget op til holdbar løsning. Vi anerkender, at en mindretalsregering har krav på samarbejdsvilje, ligesom vi jo i det daglige oplever, at arbejdere og funktionærer, virksomhedsledere og -ejere må samarbejde. Hvis det skal gå godt i erhvervsvirksomhederne, må vi kunne det i det politiske liv, og det stiller krav både til politikere og til vælgere. Det stiller krav til politikere om samarbejdsevne, men det stiller også krav til vælgerne om forståelse for, at nogle partier må bøje sig ind mod hinanden. Hvis vælgerne ikke tillader dette, kan vi ingen resultater nå, når befolkningen ønsker 10 partier i folketinget.

Jeg byder ikke den socialdemokratiske mindretalsregering velkommen som den mest naturlige eller den bedst egnede efter det valg, vi havde i januar; den naturligste, den bedst egnede regering ville have været en tværpolitisk regering, som havde et flertal bag sig i folketinget. Men jeg byder gerne regeringen velkommen til arbejdet, og jeg ønsker den held og lykke med opgavernes løsning.

Statsministerens tale i går var jo ikke nogen særlig klar beskrivelse af, hvordan regeringen vil løse opgaverne. På det helt afgørende område: spørgsmålet om inflationsbekæmpelsen, synes jeg nok man har lov at sige i dag, at talen virkede rådvild. Den var snarest et emnekatalog over problemer, der trænger sig på og skal tages op her i folketinget. Jeg opfatter talen — for det vil jeg helst — som en invitation til samvirke. Sådan modtager vi den i dag; så må tiden vise, om dette samvirke kan etableres. Et samvirke forudsætter i alt fald, at regeringen erkender realiteterne her i folketinget, og de går jo ud på, at der er et betydeligt ikke-socialistisk flertal her i salen, på samme måde som vi har det ude i befolkningen, og som vi så det ved valget den 9. januar.

Så skal jeg vende mig til de to kæmpeopgaver, det hele drejer sig om, når det kommer til stykket. Vi ser to opgaver, som er vigtigere end nogen som helst andre, og det er for resten de samme opgaver, den forrige regering og den forrige igen og atter den forrige igen stod over for og ikke havde særlig held til at løse; og det har ikke været nogen

[Schlüter.]

af disse mange regeringers ansvar og fejl alene, ansvaret må vi alle, som er valgt ind i denne sal, være med til at bære.

Den ene kæmpeopgave er at genskabe erhvervslivets konkurrenceevne, igen at nå frem til høj produktion og fuld beskæftigelse. Det er afgørende for den danske nations økonomiske sundhed, og det er afgørende for, at hver enkelt samfundsborger igen kan føle tryghed i jobbet, og det betyder noget. Derfor må vi have genskabt sikre planlægningsmuligheder ude i virksomhederne, og vi må have etableret nogen optimisme og tro på fremtiden.

Den anden hovedopgave er at fortsætte beskæringen af de offentlige udgifter og nedsættelsen af skattetrykket. Det er en opgave både på kort og på lang sigt; den må sættes i allerførste række.

På disse to kæmpeområder er det konservative folkeparti klar til en indsats. Vi er parat til en indsats for at skaffe os høj beskæftigelse igen. Det var vi også i fjor; på en række områder stillede vi i fjor præcise, konkrete forslag, men der var ikke så mange, der ville lytte til dem. Vi sagde i fjor: lad os dog tage krisen i opløbet fremfor at se passivt til og lade ulykkerne melde sig. Men vi er parat igen.

Men så vil vi også gerne understrege, at det ikke er ligegyldigt, hvordan man søger at bekæmpe arbejdsløsheden. Det rette tilbud i rette tid til arbejdsmarkedets parter i fjor havde været det bedste. Vi stillede i november et forslag, som gik ud på, at vi skulle sætte moms en smule ned, men jo ikke isoleret, altså som et led i en samlet politik, hvor til gengæld arbejdsmarkedet skulle suspendere et antal dyrtidsportioner. Det ville have givet lavere priser, det ville have betydet en nedsættelse af omkostningsniveauet, det ville have kunnet sikre den reale købekraft, og det ville have kunnet sætte beskæftigelse i gang hurtigt, fordi det ville føre til øget vareefterspørgsel på et økonomisk forsvarligt grundlag. Jeg tror egentlig ikke, der nogen sinde er stillet et forslag, som hurtigere ville kunne føre til den højere beskæftigelse. Men det forslag var vel for fornuftigt til at kunne blive virkelighed.

Nu er vi så langt fremme, at 3 martsdyrtidsportioner må betragtes som en kendsger-

ning, og i dette øjeblik må vi alle håbe, at parterne på arbejdsmarkedet selv kan finde frem til en forsvarlig løsning. Men siden de 3 martsportioner nu står for døren, må det vist erkendes, at der ikke er meget spillerum tilbage for indkomststigninger i året 1975, hvis vi samtidig skal kunne bekæmpe arbejdsløsheden. Og så vil vi gerne advare: vi vil advare imod, at vi kommer til at opleve i år, at man som så tit før bevilger hinanden inflationær købekraft, bare for at regering og folketing bagefter skal fjerne det for høje efterspørgselspres gennem skatter og afgifter. Lad os nu forlade den gamle, udelige svikmølle.

Der er en anden ting, man skal være sig for, og det er at ville forsøge den kunstige løsning på det danske samfunds økonomiske problemer: at sætte et hav af offentlige beskæftigelsesarbejder i gang. Det er ikke vejen til varig bekæmpelse af ledigheden, det vil blot være at krybe udenom, det koster kapital, der er knap, og den kapital er bedre placeret i erhvervslivet fremfor i et utal af nye offentlige bygningsværker. Så er der også den hage ved det, at bekæmper man ledighed gennem offentlige arbejder, fører det til højere driftsudgifter for det offentlige, og det giver igen højere skattetryk; det er den modsatte vej, vi skal.

Derfor er vi skeptiske over for regeringens forslag om billige statslån og de mange forslag om specielle lånefonds; vi vil gerne være med til at se på det, men vi advarer mod, at man tror, dette er den reelle løsning på problemerne. Hvis man tænker sig statsubsidier på en ny måde i forhold til boligbyggeriet, ja, så kan det måske føre til mere byggeri, men det fører ikke til økonomisk sundhed. Billige statslån til det øvrige erhvervsliv selektivt, sådan at nogle kan få og andre ikke kan få, er ikke en egentlig løsning af problemerne. Det kan lægge et røgslør over dem, men næppe andet og mere, og så virker alle disse statslige støtteformer meget langsomt.

De bedre afskrivningsregler har vi for længst foreslået, og vi vil arbejde med, hvis regeringen og andre som vi stiller konkrete forslag. Vi stillede forslag om bedre afskrivningsregler allerede i august i fjor igen for i tide at møde den begyndende krise. Da ville man ikke lytte til os, det er der grund til nu at fortryde. Vi ønsker gerne bedre afskrivnings-

[Schlüter.]

regler, vi mener, det er nyttigt, men lad os se i øjnene, at det nok virker langsomt: bedre afskrivningsregler fører ikke til en pludselig og voldsom forøgelse af beskæftigelsen. De hjælper kun, hvis der i øvrigt er tillid til erhvervslivets fremtidige indtjeningsevne.

Nej, hovedproblemet ligger et andet sted, og derfor må jeg spørge: hvordan vil den nye regering forhindre ødelæggende pris- og omkostningsstigninger? Hvordan vil den nye regering forhindre, at vi igen i år kommer til at opleve højere omkostningsstigninger i Danmark end i de fleste af de lande, vi skal konkurrere med, både i eksporten og på hjemmemarkedet? Det er dette, der er humlen i sagen.

Dér mener vi regering og folketing må anlægge den linje, at vi nu skal arbejde for at sætte erhvervslivet i stand til på, hvad jeg vil kalde naturlig måde at producere mere og beskæftige flere. Erhvervslivet er på kryds og tværs igennem en årrække blevet mishandlet i dansk lovgivning, og nu kommer straffen derfor. Det er erhvervslivets almindelige vilkår, vi skal forbedre.

Lad mig nævne ét vigtigt eksempel. Hvis vi kan føre en økonomisk politik, som tillader et væsentlig lavere renteniveau end det, vi har haft på det sidste, er det nok den bedste hjælp, man kan yde erhvervslivet. Det gælder både de virksomheder, der konkurrerer med udlandet i eksport og på hjemmemarkedet, og det gælder i byggeriet. Hvad vil kunne gavne igangsætning af nybyggeri mere, og hvad vil kunne gøre det enklere end en økonomisk politik, som tillader Nationalbanken igen at nedsætte diskontoen? Lavere rente og stabile planlægningsvilkår for erhvervslivet er den største hjælp, vi kan give i arbejdet for at bekæmpe arbejdsløsheden.

Her er der måske en gruppe af virksomheder, vi særlig skal have vore tanker henledt på. Jeg tænker på de mange, som stadig driver mindre, selvstændige virksomheder. De har det svært af mange grunde, men vi kan ikke undvære de virksomheder, og vi oplever, at et tusindtal af dem hvert år må lukke. Derfor skal vi i gang med at forenkle og begrænse det papirarbejde, det offentlige pålægger de små virksomheder, for hvem

det er et helt andet problem end for de store, der har lønningskontorer, personalekontorer osv.

Jeg mener også, tidspunktet må være inde, hvor vi finder frem til et vederlag for det opkrævningsarbejde, vi pålægger de små virksomheder, og jeg mener, vi kunne yde en bistand ved f. eks. at ændre loven om særlig indkomstskat således, at man undgår at beskatte goodwill, der ofte er et udtryk for en form for mangeårig opsparring, så voldsomt, som vi nu ser det. I det hele taget er der brug for en bevidst indsats for at gøre det lettere at drive mindre, selvstændig virksomhed; en sådan bevidst indsats har en lang række lande med held udført, men det er aldrig forsøgt i Danmark, der har hårdt brug for det.

Må jeg så sige til sidst, at de aftalte besparelser ønsker det konservative folkeparti gennemført. Regeringen bør bøje sig for, at der formentlig vil vise sig at være et flertal for besparelserne her i salen om nogle uger. Der er bevilget en skattelettelse; regningen i form af besparelser skal betales.

Vi er nu begyndt på, men vi må også fortsætte begrænsningen af det offentliges aktivitet, og vi må reducere den alt for høje andel af nationalproduktet, der vandrer over de offentlige kasser. Det er en kæmpeopgave nu og nogle år frem.

Når regeringen siger, den vil fjerne en række af fradragene på selvangivelsen, bliver jeg betænkelig, for så kan jeg se, det vil kunne føre til et øget skattetryk. Det skal man ikke regne med at vi vil bidrage til. Vi vil den anden vej: vi ønsker en yderligere nedsættelse af de direkte skatter i 1976, og vi ønsker at nå frem til en langt bedre balance mellem den private og den offentlige sektor i Danmark. Disse mål er det konservative folkepartis. Hvis vi skal nå dem, skal der tages fat allerede nu for at forberede, at skattelettelsen, der så småt begyndte i 1975, vil kunne fortsættes til næste år.

Gert Petersen (SF):

Jeg vil godt ønske mindretalsregeringen velkommen. I en udtalelse fra socialistisk folkepartis hovedbestyrelsesmøde den 19. januar i år skrev vi, at for at få en mere aktiv beskæftigelsespolitik vil SF gå ind for en socialdemokratisk mindretalsregering.

[Gert Petersen.]

Den vil have vanskelige kår, og vi venter ikke, at den kan overvinde krisen, men den kan måske afbøde krisens værste følger.

Når jeg studerer statsministerens redegørelse, finder jeg, at denne vor vurdering i det store og hele er blevet bekræftet. Jeg har kritiske indvendinger, som jeg skal komme tilbage til, men redegørelsen er i hvert fald båret af det grundsynspunkt, at nu må kampen mod arbejdsløsheden have absolut første prioritet, altså også gå forud for bestræbelser på at formindske valutaunderskuddet. Det er en holdning, vi helt og fuldt kan tilslutte os, og som vi længe har efterlyst.

Derfor kan jeg gentage endnu et par sætninger i den omtalte udtalelse fra vores hovedbestyrelse, nemlig at SF er rede til at medvirke til løsninger, der her og nu sikrer mere beskæftigelse, forbedrer forholdene for de arbejdsløse, skaber bedre vilkår for de dårligst stillede, stabiliserer priserne og skaber en bedre fordeling af de offentlige byrder.

Men hertil vil jeg godt føje et par principielle bemærkninger. For det første: hvis de gode hensigter, der kan udledes af statsministerens redegørelse, skal føres ud i livet, så må regeringen optræde med en vis dristighed. Det borgerlige flertal er splittet. Hvis regeringen optræder alt for selvudlættende, fordi den er en mindretalsregering, så vil den bare forene de borgerlige partier til én blok. Derfor siger vi til regeringen: spil dristigt ud, og lad os så se, om samtlige borgerlige partier tør afvise udspil, der kan løse de dybt alvorlige menneskelige problemer, vort samfund slås med for øjeblikket; lad os se, om de tør.

Dernæst: vi ved godt, at dette folketing ikke kan føre socialistisk politik ud i livet. Ja men lad os så åbent erkende — og dette være sagt til socialdemokratiet — at det, vi kan gøre her og nu, er lapperier, og at vort land hurtigt kommer ud i suppedasen igen, hvis ikke de grundlæggende ejendomsforhold, ejendomsforhold til produktionsmidlerne, deres ledelse og drift, samfundsplanlægning osv., hvis ikke disse forhold ændres fundamentalt. Netop under den nuværende internationale krise, der bekræfter mange af marxismens ellers af nogle glemte børnelær-

domme, synes jeg, at også socialdemokratiet klart skulle erkende lapperiernes begrænsning. Jeg mærkede mig i den socialdemokratiske ordførers indlæg en, om jeg så må sige, forsigtig erkendelse heraf, og den skal jeg da ikke klandre ham for.

Men lapper kan jo være af forskellig kvalitet, nogle er gode, andre mindre gode, og jeg synes nok — og det må siges her og nu — at der er visse underlødige i det sortiment, regeringen tilbyder. For det første er der boligforliget. Ja men de forudsætninger, der var for boligforliget, er jo bristet. Som bekendt skal der efter forliget opføres 8.000 almennyttige boliger om året. En del af omkostningerne herved skal betales af lejerne i det gamle almennyttige byggeri opført før 1965, og det tilskud blev i forligsteksten opgjort til mindst 70 mill. kr. Men ifølge hr. Salicath i nogle udtalelser i Berlingske Tidende i går har den galoperende inflation allerede medført, at mindstebeløbet kommer op ikke på 70 mill. kr., men på 140 mill. kr., som altså skal lægges på lejen i den gamle boligmasse fra før 1965 i det almennyttige byggeri. Det er en hån mod lejerne, som i forvejen er ramt af stigende driftsomkostninger, brændselspriser osv. På den baggrund opfordrer vi regeringen til at frigøre sig fra dette boligforlig.

Jeg synes også, når vi drøfter landets trængte økonomi, at man skulle lade være med at bruge milliarder af kroner på indkøb af aldeles nytteløse jetjagere. Skal vi opleve den situation, at det radikale venstre åbenbart er det eneste parti i det såkaldte 8 mands udvalg, der siger nej til århundredets våbenhandel? Det ville vække dyb tilfredshed over hele landet, hvis den nye regering satte en stopper for denne vanvittige bortødslen af vor valuta og så for resten holdt op med at behandle militæret som en hellig og ukrænkelig ko, hver gang der tales besparelser. Men I kunne jo begynde med at bremse flykøbet.

Hvad angår den aktuelle politik omkring beskæftigelsen, som er lagt frem af statsministeren, har jeg to kritiske bemærkninger. Den ene er til forslaget om lempeligere afskrivningsregler i 1975: det er da en gammel krikke, som man trækker frem af stalden igen, den elendigst tænkelige lap, et fuldkommen kritikløst tilskud til erhvervslivet

[Gert Petersen.]

uden kontrolmuligheder af nogen art og for øvrigt næppe overhovedet til gavn for beskæftigelsen.

Den anden bemærkning, jeg vil gøre, drejer sig om ungdommens problemer. Statsministeren sagde noget rigtigt herom, men meget lidt konkret, og derfor spørger jeg: hvad vil man gøre ved ungdomsarbejdsløsheden? Hvordan stiller man sig f. eks. til LLOs krav om sikring af et større antal lærepladser? Hvad vil man gøre ved de erhvervsfaglige grunduddannelser og ved Statens Uddannelsesstøtte? Jeg erkender fuldt ud, at vi ikke kan gøre det hele på én gang. Det ved jeg, men noget må gøres, for der er titusinder her, som for alvor er i klemme, og det gælder ikke mindst de 16—19-årige.

Mens vi taler om ungdommens problemer, vil jeg godt udtale min undren over, at man vil lægge den forrige undervisningsministers forbløffende skolereformforslag til grund for en behandling her i tinget. Det er måske nok smigrende for fru Tove Nielsen, men det kommer som et chok for mange mennesker, derunder også mange socialdemokrater, så vidt jeg kan orientere mig, at man nu vil gå på frierfodder til hr. Poul Hartlings parti netop på dette punkt.

Det var nogle kritiske bemærkninger om den redegørelse, som statsministeren kom med, men jeg vil også gerne kommentere nogle af de ting i oplægget, som vi er tilfreds med. Vi ser med tilfredshed på, at man vil genindføre princippet om statslåneordning i boligbyggeriet, selv om jeg nok tror, det havde været en renere ordning, om jeg så må sige, simpelt hen at indefryse byggeriets som en offentlig prioritet i byggeriet. Jeg har lidt på fornemmelsen, at der er tale om en vis given-efter for de borgerlige, når man ikke er fremkommet med dette rene forslag, og jeg tror ikke, det er særlig klogt, for jeg tror, det kan have en positiv betydning at få disse forslag frem og diskuteret her i offentlighedens søgelys, i stedet for at man sidder og diskuterer dem oppe i nogle udvalgsværelser bag lukkede døre, når der føres forligsforhandlinger af den ene eller den anden art.

Vi er også tilhængere af tanken om at yde billige lån til isoleringsarbejder. Vi har selv stillet forslag herom, netop i denne tid for et år siden, de radikale har stillet forslag og

altså også den nye regering. Her må da være noget, som hurtigt kan føres ud i livet her fra folketinget.

Hvad angår ideen om erhvervsstøtte, skal man ikke tro, at socialistisk folkeparti er modstander af det. I vores eget beskæftigelsesprogram, der blev udarbejdet i august sidste år, pegede vi på nødvendigheden heraf i den nuværende situation. Men vi satte en væsentlig betingelse på, nemlig at lønmodtagerne i de støttede virksomheder er med til at kontrollere støttens anvendelse, så vi får en sikkerhed for, at midlerne virkelig går til foranstaltninger til fremme af beskæftigelsen.

Af de forslag, regeringen vil stille, kan vi i øvrigt bedst lide forslaget om en statslig bistandsfond. Jeg går ud fra, at hvis vi i dag havde haft sådan en fond, ville vi med sikkerhed have kunnet hjælpe lønmodtagerne på virksomheder som Uniprint og Rank Arena med at opnå deres mål og bevare deres arbejdspladser. Det går jeg ud fra, men det er noget, jeg meget gerne vil høre regeringens opfattelse af, og jeg vil da sige, at vores holdning til ideen selvsagt afhænger noget af det svar, der gives.

I øvrigt kunne vi godt forestille os, at de midler, som regeringen har tænkt sig at give til egnsudvikling, afskrivninger og den nye fond, slås sammen og gives alene til en erhvervsstøttefond, og at denne gør sine ydelser afhængige af, at de pågældende støttede virksomheder accepterer en form for virksomhedsdemokrati. Jeg er godt klar over, at den store virksomhedsdemokratiske reform ikke gennemføres af dette folketing, hvis den skal have mening, for hvis den skal have mening, må den sprænge rammerne for den nuværende kapitalistiske struktur. Men mon dog selv dette folketing vil afvise, at der i det mindste gennemføres nogle eksperimenter med demokrati på arbejdspladsen? Det vil jeg se, før jeg tror det.

Tankerne om statslig kurssikring og udvidet eksportstøtte er også med i vores eget beskæftigelsesprogram. Men igen: skal vi bare forære erhvervslivet penge, der jo må tages fra lønmodtagerne, for at få beskæftigelsen i gang? Socialistisk folkeparti vil i hvert fald arbejde for, at disse midler, som ydes erhvervslivet via kurssikring og udvidet eksportstøtte, forbliver samfundseje.

Jeg hørte med glæde statsministerens ord

[Gert Petersen.]

om, at jordproblemerne skulle tages op, men med lidt undren hans henvisning til socialdemokratiske forslag herom. Hvad er det for nogle forslag? Det vil jeg godt spørge om, for særlig vidtrækkende kan de næppe være. Og så er jordproblemet endda et af de mest brændende inflatoriske problemer i vort land; det må især interessere de borgerlige partier, som siger så mange ord — jeg siger udtrykkelig: som siger så mange ord — om inflationen heroppe fra denne talerstol. Derimod, hvad de gør ved den, er straks en anden sag. Men de siger mange ord om den. Den optager dem meget. Det er ejendommeligt, de aldrig kommer ind på jordproblemet, for fra 1970 til 1974 steg værdien af privatejede ejendomme med 170 mia kr. Når vi ser bort fra kroneforringelse og forbedringer, som udførtes på ejendomme, var der tale om en realstigning, altså en kapitalgevinst, på 70 mia kr., ca. 17 mia kr. om året, hvilket i øvrigt så kan sammenlignes med et provenu for kapitalvindingskatten på 0,6 mia kr. eller 600 mill. kr. om året. Det kan ikke blive ved med at gå.

SF foreslår, at man slår en streg og siger, at fra nu af indfryser og tinglyser samfundet løbende den stedfundne reale værdistigning på jord og fast ejendom, altså efter at kroneforringelse og forbedringer er trukket fra, som en samfundsprioritet, en samfundsprioritet, som ikke skal kunne belånes, og som efter afhændelse af ejendommen forrentes til samfundet, der så kan anbringe disse midler i en jordfond.

Jeg har ikke sagt så meget om arbejdsmarkedet, og det er med velberåd hu. Forhandlingerne på arbejdsmarkedet er blevet tilstrækkeligt forkludret af den forrige regerings trusler om indgreb. Tingene bør nu gå deres gang, lønmodtagernes og organisationernes rettigheder må respekteres, arbejder- og fagbevægelsen må sætte alle kræfter ind på at tilbageslå det angreb, som arbejdsgivere og politisk reaktion i fællesskab retter mod almindelige menneskers levefod. SF afviser skjult eller åben indkomstpølse, der betyder en udhuling af den almindelige lønmodtagers realløn. Vi vil modsætte os alle skridt, der indebærer umyndiggørelse af lønmodtagerne og deres organisationer.

Til slut vil jeg understrege, at denne regering efter vor opfattelse er en slags over-

gangsløsning. Dermed har jeg ikke sagt, jeg ønsker den et kort liv. Jeg ønsker, den vil leve nøjagtig så længe og på en sådan måde, at det ved næste folketingsvalg lykkes at forvandle det uregerlige og uregeringsdygtige borgerlige flertal til et mindretal. Der tales meget om nødvendigheden af langsigtet politik. Sandt nok, men forudsætningen er, at der skabes et andet flertal herinde, og at det har bemyndigelse fra vælgerne og politisk vilje til at føre en socialistisk politik. For sagen er nemlig, at der kan ikke laves langsigtet politik på kapitalismens præmisser, og det er kapitalismen som system, der igen er gerådet i krise. Derfor går den eneste vej til tryghed og menneskelig værdighed over en socialistisk udvikling. Det, vi gør nu, er ikke andet end lapperier. SF kunne vende ryggen til dette lappeskrædderarbejde, og nogle ville mene, vi skulle gøre det, men det ville være at forråde den klasse og de mennesker, vi har forpligtet os til at bistå også i dag under de nuværende forhold, så derfor er vi med på at lappe, forudsat da at der er i alt fald nogen fornuft i lapperne, og at de hjælper den brede befolkning.

Til gengæld vil vi understrege så magtfuldt, som det er os muligt, at dette her hjælper ikke i det lange løb; en total kursændring er nødvendig, en helt anden politik, en socialistisk politik er nødvendig, og vi agter uanset tingets sammensætning gennem en række forslag i den kommende tid at belyse og bidrage til at forberede en sådan kursændring. For jeg tror, at den kan blive aktuel og vil blive krævet af et flertal i denne befolkning, ikke i en fjern fremtid, men i de nærmeste år, så dyb og alvorlig er den krise, vi står i, i så ringe omfang kan det lykkes at bekæmpe krisen med de traditionelle midler fra den borgerlige politiks arsenal.

Jens Møller (KrF):

Statsminister Anker Jørgensens redegørelse her i salen i går var på mange måder ret opmuntrende, og jeg skal straks sige, at vi på mange punkter vil kunne deltage i gennemførelsen af de initiativer, der blev lagt op til. Vi har sagt det før, men der kan måske være grund til at sige det igen, nu da vi har fået en ny regering, at kristeligt folkeparti altid vil prøve at stille sig så positiv som muligt i sin opposition, fordi vi jo nu

[Jens Møller.]

engang skal have en regering i dette land og denne regering bør kunne regere landet. Vi vil altså ikke deltage i fremsættelse af mistillidsdagsordener i tide og utide og lignende ting.

Kristeligt folkeparti er enig med statsministeren i, at det største øjeblikkelige problem er den alt for store arbejdsløshed, men det betyder ikke, at vi mener, man derfor kan se bort fra de to andre store problemer: inflationen og betalingsbalanceunderskuddet. Hvis vi i vores iver for øjeblikkelige resultater forværrer betalingsbalancen yderligere eller bærer ved til den galoperende inflation, kan det medføre, at vi i udlandets øjne mister vor kreditværdighed og vore omkostninger bliver for store, og så kan det på lidt længere sigt betyde en endnu større arbejdsløshed, end vi har i dag. Vi er derfor nødt til at tage alle tre dele alvorligt: arbejdsløsheden må og skal bekæmpes, men det må ikke ske på bekostning af de to andre ting, så det fører til større arbejdsløshed i en ikke særlig fjern fremtid. Det vil kun være at skubbe problemerne foran sig.

Den bedste måde at bekæmpe arbejdsløsheden på er utvivlsomt at styrke vort erhvervsliv, og her må man især nævne eksporterhvervene samt de erhverv, der konkurrerer med importen. Egentlige beskæftigelsesarbejder må vi nok være noget mere tilbageholdende med.

Det af statsministeren foreslåede statslån til fast rente til boligbyggeri, der påbegyndes inden udgangen af 1975, ser vi på med meget stor skepsis. For os at se vil det blive en løsning af problemet, der kan blive endog meget dyr på lidt længere sigt, og det er et spørgsmål, om ikke det forslag om indførelse af indeksregulerede lån til lav rente, som socialdemokratiet tidligere har talt om, og som vi har tilsluttet os, kunne løse problemerne på en langt mere smertefri måde og mindst lige så effektivt. Billige statslån til byggeri i dette år vil jo også medføre en helt urimelig situation for alle de lejligheder, der i dag står tomme og ikke kan lejes ud, og for alle de huse, der står tomme og ikke kan sælges. Hvis nybyggeriet bliver billigere end disse, ja, så vil de komme til at stå ubenyttede i årevis, og det vil jo blive et kolossalt ressourcospild og medføre enorme tab for mange mennesker. Skal der endelig være

tale om subsidier til boligbyggeriet, var det nok bedre, at disse subsidier kom disse tomme lejligheder og huse til gode, så de kunne blive taget i brug. I det øjeblik, der ikke længere var en sådan uudnyttet boligreserve, ville boligbyggeriet uden tvivl hurtigt komme i gang af sig selv, især når vi tager i betragtning, at renten i den senere tid har været faldende.

Derimod kan vi helt tilslutte os tanken om billige lån til isoleringsarbejder og også gerne til andre energibesparende foranstaltninger, til bedre fyringsøkonomi o. lign. Her er der jo nemlig ikke alene tale om beskæftigelsesarbejder, men i høj grad også om en indsats, der på lidt længere sigt vil kunne spare landet for store summer i fremmed valuta og derved være med til at påvirke betalingsbalancen i den rigtige retning.

Boligforligets målsætning på 40.000 boliger om året kan vi i kristeligt folkeparti ikke anerkende som noget, der absolut og under alle omstændigheder skal bygges. Det er noget, vi skal tilstræbe, men forudsætningen må vel være, at der kan blive brug for disse boliger. Det er da også muligt, der kan blive det, især hvis nogle af de foranstaltninger, der ovenover er nævnt, træffes, så at de i dag tomme lejligheder og huse kan blive fyldt ud, kan blive brugt og vi samtidig får en nødvendig ændring af realkreditloven.

Kristeligt folkeparti kan tilslutte sig regeringens ønske om en kurssikringsordning for eksporttilgodehavender. Vi mener dog, at dette problem delvis kunne klares, og det kunne gøres meget hurtigt ved, at man gjorde kurstab på korte udlandslån skattefrie, således som vi har foreslået det.

Vi er ligeledes enige i, at eksporten inden for byggesektoren bør fremmes mest muligt. Jeg skal i øvrigt ikke trætte med at nævne alle de punkter i statsministerens tale, som vi er enige i, men det drejer sig bl. a. om den ekstra hurtige afskrivning på investeringer, yderligere midler til egnsudvikling og forbedring af håndværkerlåneloven.

Regeringens forslag til bedre hjælp til de arbejdsløse vil vi gerne se på, men det må gøres helt klart, at vi i kristeligt folkeparti mener, at denne hjælp altid må være sådan, at det trods alt kan betale sig at arbejde. Hvis menneskene var så gode, som de burde være, var det nok ikke nødvendigt med den

[Jens Møller.]

forskæl. men vi må nok desværre erkende, at det er en kendsgerning, at det er vi mennesker ikke.

I denne forbindelse vil jeg også gerne nævne mindre, selvstændige erhvervsdrivendes problemer. Det er sådan, at hvis de mister deres virksomhed, står de i en meget vanskelig situation. Vi mener, der også bør gives mulighed for, at disse mennesker kan få en form for arbejdsløshedsunderstøttelse.

Ungdomsarbejdsløsheden er et stort problem. Der bør gøres en del for at hjælpe de unge; f. eks. mener vi, at der kunne gøres en del ved at gøre mesterlæren mere tiltrækkende ikke alene for de unge, men også for de erhvervsdrivende, der skal ansætte disse lærlinge og have dem hos sig, så der blev flere pladser mulige. Det kunne bl. a. lade sig gøre ved at sætte de unge i erhverv på lige fod med andre, der er under uddannelse, ved at deres udgifter til skolegang, bøger osv. blev betalt.

Statsministeren nævnte også, at produktionsomkostningerne måtte holdes inden for snævre rammer, så det kunne dæmpe inflationen og fremme dansk erhvervslivs konkurrenceevne. På dette punkt er vi 110 pct. enige med statsministeren, og her skal ikke mangle på støtte fra vores side.

De ensartede dyrtidsportioner hører også til det, vi gerne vil medvirke til at gennemføre.

Med hensyn til finansloven må vi gøre opmærksom på, at kristeligt folkeparti er deltager i spareforliget, hvorfor vi ikke uden videre vil være i stand til at fravige de besparelser, der er vedtaget inden for dette forlig. Det må i hvert fald være en forudsætning, at samtlige forligspartier går med til ændringerne.

Regeringen vil fremsætte forslag om, at sociale pensioner og trangsbestemte sociale ydelser holdes uden for beskatning. Kristeligt folkeparti har allerede sidste vinter fremsat forslag om, at folkepensionen blev gjort skattefri, så det siger sig selv, at på

dette punkt vil vi støtte regeringens initiativ, så meget vi formår.

I spørgsmålet om særbeskatning af ægtefæller står det os ikke ganske klart, hvad statsministeren mente med sine ord. Vi må i hvert fald her gøre opmærksom på, at vi ikke ønsker at gå med til ændringer, der vil stille den hjemmearbejdende ægtefælle eller den medhjælpende ægtefælle ringere end i dag.

Kristeligt folkeparti vil derimod gerne være med til at ændre den særlige indkomstskat under forudsætning af, at det sker på en sådan måde, at der ikke bliver tale om beskatning af inflationen, men kun af de egentlige kapitalgevinster.

Statens udgifter i de nærmest kommende år skal ikke vise anden stigning end den, der er en uundgåelig følge af udviklingen i lønninger og priser, sagde statsministeren i går. I kristeligt folkeparti vil vi gerne udvide det og i stedet for statens udgifter sige de offentlige udgifter, og vi mener, de bør stige langsommere end de øvrige udgifter, så de år for år kommer til at udgøre en stadig mindre procentdel af nationalindkomsten.

Vor stillingtagen til mange af de enkelte forslag afhænger naturligvis også af udvalgsbehandlingen, når det efterhånden viser sig, hvor meget de egentlig vil komme til at koste. Vi er enige i, at man for et år eller to godt kan køre med et underskud på drifts-, anlægs- og udlånsbudgettet, men der må dog være en grænse for, hvor stort dette underskud kan være, uden at vi risikerer igen at slå vores økonomi ud af balance til den modsatte side.

I øvrigt udtalte statsministeren ønsket om, at det øvrige lovgivningsarbejde i resten af dette folketingsår begrænses mest muligt. Det kan man for så vidt være enig med ham i, men vi må dog hævde, at der også findes andre områder end lige netop det økonomiske, som er af betydning for det danske folk; vi kan derfor ikke love at undlade at fremsætte en del lovforslag på det etisk-kulturelle område.

[Jens Møller.]

Statsministeren sluttede, som han begyndte, med at opfordre til samarbejde, til, at viljerne bøjes mod hinanden. Det er ganske rigtig nødvendigt med samarbejde, og at viljerne bøjes mod hinanden, men vi kunne godt have ønsket, at statsministeren havde vist denne vilje også i praksis for godt en måneds tid siden; så kunne megen spildtid have været undgået.

Knud Jespersen (DKP):

Jeg tror, det er gået op for mange, at den udvikling, vi har været igennem, har bekræftet, at kernen i et virkeligt folkestyre er, at man handler ud fra befolkningens interesser og dens behov. Det var jo den egentlige årsag til, at Hartlingregeringen faldt uanset sammensætningen i folketinget, og det kan blive afgørende for eksistensen af den nuværende regering uanset det borgerlige flertal her i tinget.

Vi har, også på vort forslag, fået en anden regering, ikke den mest ideelle, det vil jeg gerne sige med det samme; jeg skal undlade at sige, hvad *den* ville have været, men det ville selvfølgelig være én, der byggede på et arbejderflertal og et flertal, hvor der var flere kommunister. Men denne nye regering, vi har fået, er forpligtet til nu at sikre en ny politik, en politik, der gavner beskæftigelse og forbrug. Jeg tror, det er ganske afgørende at se, at hvis man tager fat nu med det samme, sådan som vi har foreslået uafbrudt efter valget, kan man lave omgående løsninger og senere diskutere, hvilke perspektiver man må have i den økonomiske politik. Det er øjeblikkelig indsats, der er nødvendig, og mange af de tanker, der er omtalt i regeringserklæringen, kan virke i retning af omgående indsats.

Det gælder spørgsmålet om indsats imod arbejdsløsheden, hvor vi har krævet, at beskæftigelsen skulle have forrang fremfor betalingsbalanceunderskuddet. Det siges nu også af regeringen, og det kan vi kun notere med tilfredshed.

Der skal ændres i arbejdsløshedsloven, således at de ledige får bedre eksistensvilkår. Det er et krav, vi har ført frem gang på gang i året 1974, og det er mere aktuelt end nogen sinde. Det er vort håb, at statsministeren mener det så alvorligt, at man når op på 90 pct.s bestemmelsen i den nugældende

lov, og at man samtidig effektivt sætter ind for at værne de unge, der er blevet arbejdsløse, både ved at fjerne 18 års bestemmelsen og ved at fjerne andre spærringer, sådan som vi har peget på i det 6 punkts program, vi har forelagt.

Alt dette er skridt i den retning, vi har krævet, og naturligvis vil vi støtte disse, men stadig fastholde princippet om fuld erstatning.

Desværre vil socialdemokratiet fastholde boligforliget, men kræver samtidig, at der skal bygges 40.000 lejligheder årlig. De to ting er i virkeligheden uforenelige. Enten falder boligforliget, eller man når ikke op på denne kvota af 40.000 lejligheder. Vi er tilhængere af, at man når op på denne kvota. Vi er tilhængere af, at den gamle boligmasse ikke beskattes ved, at man forhøjer lejen, sådan som boligforliget vil komme til at virke, og derfor burde socialdemokratiet i stedet have erklæret sig for frigjort fra boligforliget og have begyndt en planmæssig social bolig- og byggepolitik i vort land.

En af de gode ting er lån til modernisering af den gamle boligmasse. Det er nødvendigt, at det foretages, og det kan omgående sættes i gang, således at vi får beskæftigelse til tusinder, som vi også tidligere har dokumenteret i vores 6 punkts forslag om øjeblikkelig indsats til forsvar for beskæftigelsen. Men man burde også her have set lidt videre end lige til den gamle boligmasse. Man burde have sat i gang de nye rensningsanlæg, som er så nødvendige, som miljøstyrelsen har udarbejdet planer til, og som vil give både nødvendig og god beskæftigelse til titusinder af nuværende ledige.

Ligeledes er det rimeligt, at den regering, der vil fjerne låne- og investeringsrammerne for kommunerne — og det er jo en god sag — fører en aktiv økonomisk politik, der virkelig sikrer, at kommunerne også har midler til at igangsætte de fornødne arbejder.

Nu er det jo ikke os, der har skrevet statsministertens tale — og det bærer den præg af — men hvis de lidt generelle betragtninger dækker over viljen til at bekæmpe arbejdsløsheden, kan man regne med vores indsats for deres gennemførelse.

Vi er i modsætning til socialdemokratiet et revolutionært arbejderparti, og ud fra dette vil vi støtte alle forslag, der gavner den samlede arbejderklasse, men vi vil al-

[Knud Jespersen.]

drig indgå på kompromiser imod den endelige forandring af samfundssystemet til et socialistisk Danmark. For os er det imidlertid afgørende nu at forhindre et borgerligt sammenrend, at forhindre nye reaktionære regeringskombinationer. Også herudfra vil vi handle og tage stilling fra sag til sag, men på vort eget grundlag og som kommunister.

Der er nogle ting i statsministerens tale, vi finder helt urimelige og principielt forkerte. Det gælder fastholdelsen af fællesmarkedspolitikken, uanset at den har spillet falit. I stedet for blød følgagtighed burde Danmark her benytte sin vetoret og nedlægge veto over for en fortsat integration. Samtidig hermed burde man gøre klar til en ny folkeafstemning i kølvandet på de engelske genforhandlinger, uanset hvordan disse forhandlinger måtte forløbe. Fællesmarkedet og NATO skader Danmarks og demokratiets interesser, derfor bør vi også forlade begge blokkene, men indtil det sker, må forsvarsforliget i det mindste nedfryses — vi så helst, det blev erklæret dødt og magtesløst — og enhver plan om indkøb af nye fly, hvad enten det er franske, amerikanske eller svenske, eller indkøb af nyt panservåben til ødelæggelse af det danske landskab bør omgående annulleres.

Det var også med nogen forbavelse, vi noterede os statsministerens tale om internationalt samarbejde. Der var noget i det, der var udmærket, og der var noget i det, der rørte ved fællesmarkedet og NATO, som vi absolut ikke er tilhængere af. Men ikke med ét eneste ord nævnte statsministeren, at der fandtes en verden uden for den kapitalistiske, at der fandtes en krisefri, en socialistisk verden. Her lever en tredjedel af menneskene på vor klode. I Europa er det over halvdelen af folkene, der opbygger socialismen. Skal vi da ikke samarbejde med dem, hr. statsminister? Var det ikke nødvendigt at tænke lidt på, hvad det kunne gavne, netop i en situation, hvor der er brug for særlige foranstaltninger og brug for beskæftigelse?

Netop i en krisesituation som nu må der tænkes i nye baner. Det gælder om at hindre systemet i at sende regningen for egen fallit til lønmodtagerne. Kapitalismens krise kan ikke afskaffes af folketinget, desværre, den kan kun standses, den dag bevægelsen i fol-

ket, på arbejdspladserne, blandt de unge er så voldsom, at man ikke længere kan regere ud fra kapitalens interesser; så kan man forandre det samfund i den retning, som bør være arbejderbevægelsens fælles mål, nemlig til et socialistisk Danmark.

Men vi kan allerede nu lave spærringer for de multinationale monopoler og ikke, som vi har gjort igennem fællesmarkedet, bare havne i deres favntag, vi kan allerede nu sikre os imod virksomhedslukninger, kapitalflugt og virksomhedsslagninger af konkurrerende foretagender. Det kan vi gøre, men vi har kun garantier for, at der sker noget effektivt her, hvis regering og folketing sætter ind for at opnå virkelig demokratiske og reelle muligheder for kontrol fra de ansattes side. Det vil sige, at vi må have nogle love, der sikrer virkelig demokratiske rettigheder i hele produktionsapparatet for de ansatte.

Måske ved en tilfældighed har det engelske socialdemokrati fremlagt planer, der minder om et af vore krav om kontrol med udenlandsk storkapital. Det er nok en messe værd for regeringen at studere sådanne indgreb og ikke komme med valne udtalelser om skat på kapitalstigninger, selv om de kan være gode en lille bitte overgang. Det, vi var tilhængere af i denne sag, har vi jo fremlagt i forslag af 26. februar i fjor, nemlig om indefrysning af jordværdistigningerne, tinglysning af disse stigninger, forbud mod belåning og med det perspektiv, at det offentlige skulle overtage jorden og dermed gøre det at bo spekulationsfrit.

Det kan da heller ikke være bedre afskrivningsregler, der er brug for netop i denne tid. Tror statsministeren, at vi i en tid, hvor store dele af produktionsapparatet står ubrugt — jeg har hørt tal på mellem 3 og 4 mia kr., så stor er den del af produktionsapparatet, der ikke anvendes — ved at lave bedre afskrivningsregler i folketinget vil få så meget som én mand mere i arbejde? Det tror vi ikke. Vi tror derimod, at man må sætte ind ved at tænke i nye baner, og det må også være baner, hvor man befrier sig for tvangsforestillinger om, at man kun kan regere sammen med kapitalen og på dens grundlag og betingelser, men med forestillinger om, at man skal modsvare befolkningens behov og interesser.

Nu nærmer overenskomstsituationen sig

[Knud Jespersen.]

sin afslutning; forhåbentlig bliver den lykkelig, det vil sige med opfyldelse af de rejste krav. De borgerlige partiers kynisme og arbejdsgiverterroreren har jo bevidst lagt op til konflikt. Hvis den skal undgås, bør regeringen klart erklære, at den ikke vil være med til at fratage medlemmerne retten til at bestemme over egne løn- og arbejdsvilkår. Ad den vej vil arbejdsgiverne blive belært om, at enten forhandler de reelt, eller der bliver ingen produktion.

En hindring for fremgang, Hartling-regeringen, blev ryddet af vejen. Det betyder naturligvis ikke, at vi automatisk har åbnet for en ny politik, men det betyder, at vi har åbnet for en vej, der giver betingelser for en politik, som kan føre til et mere fuldkomment demokrati, og det er vel det, der bliver den fælles opgave for dem, der mener noget alvorligt med talen om folkestyret.

Nu afhænger meget, ja måske alt, af viljen til at støtte de kræfter fra regeringens side, støtte sig på den aktivitet, der fratog højrekræfterne regeringsmagten. Vil regeringen det og belært af erfaringerne føre en konsekvent arbejderpolitik, vil vi i fællesskab kunne komme igennem. Her tænker jeg på arbejderklassens samlede interesser. Men vil man ikke, men søger de anonyme standpunkters løsning til højre eller over midten, så vil man pådrage sig et stort ansvar. Folket er træt af tomme løfter og belærende taler fra folkettinget, det ønsker målbevidst handling; mere end nogen sinde får de nærmeste måneder betydning for demokratiets udvikling. Lyttes der til folket, så vil fortidens kræfter i advokatjaketter ikke få følge, men om man regerer på den gammeldags facon, vil de kunne blive en trussel mod selve demokratiet.

Der skal ikke herske tvivl om DKPs holdning. Vi vil forsvare demokratiet for at gøre det bedre. Vi vil aktivt gå meget langt for at hindre en reaktionær sammensværgelse og et nyt sort kabinet, men vi vil aldrig gå på kompromis med vore principper og lade os drage ind i handlinger, der skader arbejderklassen. Vi ønsker trods de mange ting, vi kunne have draget frem fra genfremsættelse af fru Tove Nielsens meget dårlige forslag omkring uddannelsen til en række andre ting, at være lidt afventende og se de konkrete forslag, når de foreligger, og tage

stilling til dem. I den ånd er det, vi vil sige, at vi ønsker lykke på sejladserne for den nye regering, men i dette ligger der også ganske klare krav om en ny kurs, der skridt for skridt eller stykke for stykke fører kravet fra arbejdspladserne om fælles optræden imod storkapitalen ind som en fællesnævner for arbejderpartierne i folkettinget. Vi havde blomster med i dag til regeringen. At det var roser, mærkes antagelig på tornene; at de var røde, håber jeg kan ses af farven.

Erhard Jakobsen (CD):

Hvad der kan bruges af gangbare politiske udtryk om regeringen, om regeringserklæringen, er vist brugt, så jeg skal afstå fra at sige flere af de ord. Jeg synes i og for sig, at den største kompliment, regeringen indtil nu har fået, sørgede hr. Knud Jespersen for. Han sagde nemlig, at det var tydeligt, at statsministerens tale ikke var skrevet af hr. Knud Jespersen. Ja, det er meget tydeligt, og det er betingelsen for, at regeringen har nogen som helst chance for at komme til at arbejde i dette ting. Det skal man være klar over. Regeringen behøver overhovedet ikke at lytte til, hvad der siges fra hr. Knud Jespersens side og den side af salen, det er ganske overflødig, for det er i den modsatte side af salen, regeringen skal hente sin støtte. Den har ikke noget flertal, så længe den støtter sig på den venstre side af salen. Det tror jeg ikke er til at tage fejl af, sådan ligger situationen.

Så synes jeg også, at regeringen fortjener ros for én ting til. Man deltog ikke i dette grædekoneri over systemet, som nu også hr. Knud Jespersen var inde på en gang igen. Herregud, der er da ikke nogen, der tror, at systemet rasler, der er da ikke nogen, der tror, at de 90 pct. af befolkningen, der trives aldeles strålende i det borgerlige kapitalistiske samfund, giver sig til at vælte dette system, det er der da ingen, der for ramme alvor tror. Jo, det er der altså, men dem tager vi andre bare ikke alvorligt, og det skal regeringen endelig heller ikke gøre. Endnu er systemet ikke blevet så sløjt, at flygtningestrømmen går den vej, der er ingen af dem, der bor under det forbandede kapitalistiske system, der er begyndt at flygte over til østlandene endnu; derimod går strømmen den modsatte vej ufortrødent

[Erhard Jakobsen.]

og stærkt videre med risiko for liv og lemmer og frihed osv.

En anden tiltalende ting i statsministerens tale var en ting, der ikke var der, og det var valgklokker. Hele sidste år blev der ødelagt meget ved, at der gang på gang lød sådan lige antydningen af: vi er en mindretalsregering, vi vil gerne forhandle, men hvis ikke, så . . . , og det lagde en dæmper på forhandlingsviljen her i salen. Lige så længe regeringens repræsentanter vil køre i den ånd, som det skete her, hvor man erkender den parlamentariske situation og derefter siger: vi har påtaget os pligten, vi vil arbejde, lige så længe har regeringen krav på, at vi andre svarer på samme måde. Regeringen skal selvfølgelig have lov at arbejde.

Så må vi erkende, at vi begynder forfra, vi begynder fra tidspunktet engang i oktober-november måned, og noget af det første, vi vel skal se at få gjort, og det håber jeg regeringen snart kan gøre for os i politisk-økonomisk udvalg, er simpelt hen at gøre op, hvor vi står. Jeg sagde det efter den tidligere statsministers åbningstale, og jeg skal gentage det. Vi skal vel se at finde ud af, hvort stort det underskud på drifts- og anlægsomkostningsopstillingen, vi skal godkende for næste år, er. Hvor stort er det? Som jeg sagde det dengang, hænger man sig ikke i 500 mill. kr. til den ene eller den anden side, men det er vel vigtigt at vide, om det samlede billede, vi danner os, er et underskud på 5 mia, 6 mia, 7 mia kr. eller mere. Det skal vi formentlig have fastlagt, inden vi for alvor tager fat på, hvor mange ting vi tør vove os ud i, og hvor alvorligt vi skal tage fat på sparebestræbelserne.

Og så endnu én ting. Regeringen har talt om muligheden for en udvidelse, og det er i sig selv en tiltalende tanke, at regeringen siger: vi er her ikke for at befæste socialdemokratiets magt og indflydelse; nu prøver vi først som socialdemokratisk mindretalsregering at få tingene til at gå. Går det ikke, er vi parat til uden at lave valg at øge regeringens antal med flere partier, med flere ministre. Det er en tiltalende tanke. Men jeg vil dog straks sige, at så må regeringen nok se i øjnene, at den eneste udvej, der da er, er den firepartikonstellation, som man var begyndt at snakke om på et eller andet tids-

punkt, og som, uden at jeg skal lægge skylden på nogen, blev alt for hurtigt afbrudt alene på et personspørgsmål. Det var nok beklageligt, men det er regeringens overvejelser. Der er ingen, der er syge for at få lov til at dele ansvaret med regeringen. Det er en pligt, man i givet fald påtager sig, det er ikke noget, man med fornøjelse går ind i. Men jeg tager det bare som et glædeligt tegn på regeringens åbne holdning, at man siger: all right, skulle det være nødvendigt, så er vi parat til at udvide.

Og så skal jeg lige ganske kort skitsere, hvordan centrum-demokraterne vil stille sig til en række af de ting, som vi ved vi kommer til at beskæftige os med.

Det gælder efter valget, som det gjaldt før valget, at centrum-demokraterne føler sig ikke bundet af boligforliget af grunde, som jeg tidligere har redegjort for, først og fremmest dette, at vi nu står i en helt anden situation og har en helt anden baggrund at diskutere ud fra, end da forhandlingerne om boligforliget blev startet og det derefter blev institueret. Baggrunden var den, at man i årevis fra OECD og fra andre organer har fortalt os, at i Danmark bor folk for billigt. Det er der mange der har svært ved at forstå, når de ser på deres husleje, men det siger man altså, og det er jo rigtigt i den forstand, at man bor billigere og bedre i Danmark end i en lang række andre lande. En af konsekvenserne er, at folk, når de bor så billigt, har flere penge til rådighed til forbrug, og det var vores hovedpine for et år siden, men det er ikke lige vores hovedpine nu. Allerede af den grund finder jeg, at man skal afstå fra, i år i hvert fald, at tale om højere husleje og højere udgifter for de folk, der bor i parcelhus. Ikke mindst, når man tænker på, at vi kører med 140.000-150.000 arbejdsløse, er det vel ikke noget at holde hen som en ekstra trussel over hovedet på dem, at de kan risikere at skulle af med større pengebeløb til at bo for.

Det andet store problem, vi kommer til at stå over for, er besparelserne, og her vil jeg gerne sige, at centrum-demokraterne vedstår besparelser til et beløb, der ligger oppe omkring 7 mia kr., men det er forhandlingsgrundlaget. For så vidt angår de enkelte poster finder centrum-demokraterne også på dette punkt, at forholdene er væsentlig ændret, sådan at diskussionen om børnetil-

[Erhard Jakobsen.]

skud nok skal føres i en noget anden atmosfære, end man førte den dengang.

På den anden side har vi vældig appetit på at spare på to andre områder, hvor vi tror, regeringen gik for lempeligt frem. Det ene er med hensyn til universiteterne, og det er ikke de unges uddannelse og de beløb, de skal have, vi tænker på, men det er simpelt hen lærerstaben, antallet af timer, som bruges på at undervise mennesker i mange forskellige grader. Vi er meget ivrige efter at få set på, om ikke der kunne hentes 100 eller 200 mill. kr. dertil.

Et andet område er hospitalerne, og det er igen ikke de fattige menneskers mulighed for at komme på hospital, det drejer sig om. Nej, det drejer sig om nogle mennesker, der aldeles ikke er fattige, og deres mulighed for at have måske nok en lidt for kort arbejdstid og måske nok en for lidt effektiv indsats. Jeg har bare løseligt ladet mig fortælle, at man regner med, at det kun er 60 pct. af en hel del af vore store hospitalers kapacitet, der udnyttes. Så meget fritid, så meget kursus, så meget af alt muligt andet er der. Det må alt sammen være noget, man kan grave i, og det er i alt fald et område, hvor man kan spare reelt, for dér er det samfundets ressourcer, man i så fald sparer på.

Må jeg så om arbejdsløsheden sige, at vi vil på linje med det, som hr. Jens Møller sagde, være med til at gøre forholdene bedre for de mennesker, der rammes af arbejdsløshed, men vi må naturligvis tage de hensyn til de praktiske forhold, som ligger i spørgsmålet, og som hr. Jens Møller også var inde på. Også vi vil minde om de små næringsdrivende, og jeg vil godt spørge handelsministeren, om egentlig ikke tiden var inde til at få foretaget en undersøgelse af de små næringsdrivendes forhold. På en lang række områder har man indtrykket af at de små næringsdrivende klemmes, klemmes af lovgivningen, klemmes af forholdene, i forvejen klemmes de af selve den økonomiske udvikling henimod stordrift osv. Vi har jo så mange institutter, der foretager undersøgelser. Det var måske en idé, om man virkelig gennemgribende undersøgte, hvordan de små næringsdrivende egentlig er stillet i dette samfund, og hvordan vore forskellige love virker ind på de små næringsdrivendes vilkår. Jeg kan ikke lade være med at tænke også på de

små næringsdrivende, når man snakker arbejdsløshed. Byrden er hård for de arbejdsløse, der er organiserede, og som har en vis hjælp garanteret, men hvordan er vilkårene for dem, hvis virksomhed går ned eller forringes ganske væsentligt? Det er vel nok et spørgsmål, om ikke man har kigget for lidt på det, og om ikke man i fremtiden burde kigge noget mere på det. Men det er jo alt sammen ting, som vi kan vende tilbage til i diskussionen om praktiske lovforslag.

Må jeg om forsvaret ganske kort sige, at vi bakker op, hvad regeringen på dette område finder det fornødent at gøre. Vi bakker også gerne op bag et eventuelt flykøb, hvor sådan noget måtte komme ind i billedet, og hvor man eventuelt måtte savne støtte fra anden side.

Lige så afgjort kan jeg sige nej til jordpolitiske bestræbelser, der jo ikke, som man ønsker at give det udseende af, rammer et lille mindretal af velhavere. Alt, hvad man normalt kalder for jordpolitik, består i at sætte de årlige grundskyldbeløb i vejret for hundredtusinder af mennesker. Det er det, man reelt gør, når man vil lave jordpolitik. Det vil centrum-demokraterne modvirke. Vore stemmer vil ikke blive brugt til at sætte jordskatterne i vejret, men i stedet for vil vi prøve at undersøge i udvalgte områder om der er mulighed for at få jordskatterne sat ned. Vort forslag om over 15 år at afskaffe skatterne på fast ejendom vil blive genfremsat.

Og så skal jeg i øvrigt sige, at de få lovgivningsinitiativer, som centrum-demokraterne vil komme med, er gentagelser. Vi ønsker at genfremsætte forslag om de 10.000 kr. skattefri fradrag for udgifter til reparation, vedligeholdelse og isolering. Må jeg sige i den forbindelse, at der har været talt og skrevet en del om, hvor store beløb der kunne spares samfundsmæssigt, også i udenlandsk valuta, såfremt alle vore offentlige institutioner ekstraordinært satte isoleringsarbejder i gang. Jeg synes, vi skal tage det op i en af de allerførste diskussioner, vi får om beskæftigelsesforanstaltninger, fordi her er i hvert fald kontante penge at hente hjem. Det er investering på lang sigt. I øvrigt vil mit parti ansøge byggeriet ud fra det synspunkt, at tiden nok ikke er inde til at presse obligationskurserne ned ved at sætte en masse nybyggeri i gang. Den er nok snarere inde til at forbedre den bestående bolig-

[Erhard Jakobsen.]

masse, og det er noget af det, som vort forslag også sigter imod.

Må jeg så endelig komme til et område, der ikke vedrører økonomien, hvad jo næsten alt andet ellers gør. Vi vil genfremsætte vort forslag — vi regner med, at kristeligt folkeparti stadig væk vil stå som medforlagsstiller — om, at vi allerede i denne samling får ændret styrelsesloven. Det drejer sig ikke, som så mange ønsker at give det udseende af, om, at der er nogle menesker, der er bange for den politiske udvikling ved universiteterne. Det er da så revnende ligegyldigt, hvad der laves af narrestreger af den art. Nej, det afgørende er, at man er i gang med varigt at forringe standarden af den uddannelse, der foregår, og det er en meget, meget farlig ting. Det er endvidere også til direkte gene for store grupper af unge, der aldeles ikke ønsker at studere på den måde, det foregår på, men de tvinges simpelt hen til det, de kan ikke komme til at studere på anden måde end ved at lade sig presse ind i de grupper, som dominerer ved universiteterne. Det ønsker vi sat en stopper for. Vi ønsker sat en stopper for det spild, der består i, at professorer, der skulle undervise, i stedet for render til møder og til møder og til møder, blot fordi man har en idé om demokrati på arbejdspladsen, som er drevet langt ud over, hvad der overhovedet er rimeligt. Det er samfundsmæssigt spild, det er pengemæssigt spild, og det er noget, der i hvert fald ikke gagnar hverken undervisning eller den faglige uddannelse, den faglige kvalitet. Det er på den baggrund, vi ønsker, at styrelsesloven tages op til behandling allerede i denne samling.

I øvrigt skal jeg tilsige samme loyale støtte, som er tilsagt af forskellige andre partier. Denne regering har påtaget sig ansvaret for at køre landet i denne situation, og vi andre har pligt til at hjælpe regeringen på alle saglige områder.

Willhelm (VS):

Den politiske krise, som i det sidste år og især i de sidste to måneder har været så åbenbar, at befolkningens foragt for det politiske system næppe nogen sinde har været større end nu, prøver man at forklare med enkeltpersoners egenskaber eller med for mange partier eller den slags søforklaringer.

Den og den er for stejl, den og den vil man ikke acceptere som statsminister, den og den er for blakket. Det er klart, at det er en forrøvelst forklaring på den politiske krise. Det er ikke noget tilfælde, at denne politiske krise falder sammen med den økonomiske krise. Den politiske krise er blot en afspejling af selve det kapitalistiske systems krise. Depressionen har afsløret, at det på papiret så fine politiske system er magtesløst over for de kræfter og de mekanismer, som råder under kapitalismen. Det er baggrunden for den politiske krise og for hele det foragtelige spil omkring regeringsforhandlingerne.

Vi erkender vores medansvar for det regeringsskifte, der har fundet sted. Vi bidrog til at fjerne venstre regeringen, og vi markerede klart og tydeligt, at vi ikke delte ønsket om en bred regering over midten. I samtlige fire udpegningsrunder har vi fastholdt, at vi foretrak en socialdemokratisk mindretalsregering, og det blev resultatet trods socialdemokratiets mange krumspring for at undgå det.

Men jeg vil understrege, at vi lige så konsekvent har fastholdt vores begrundelse for at foretrække en socialdemokratisk regering. Det er ikke, fordi socialdemokratiets politik udgør noget reelt alternativ til den borgerlige politik, ikke fordi socialdemokratiets kriseplaner er væsensforskellige fra venstres kriseplaner, men alene fordi lønarbejderne efter vores bedømmelse har bedre mulighed for at påvirke en socialdemokratisk end en borgerlig regering. Det skyldes ikke, at socialdemokratiet ønsker at lade sig påvirke, tværtimod, regeringen vil naturligvis foretrække, at lønarbejderne uden vrøvl finder sig i, hvad man byder på, og socialdemokratiet vil som altid, når partiet har regeringsmagten, benytte sine forbindelser til fagbevægelsens top i bestræbelser på at dæmpe den politiske aktivitet på arbejdspladserne.

Når vi alligevel foretrækker en socialdemokratisk regering, er det i tillid til, at lønarbejderne ikke vil lade sig pacificere, ikke vil lade sig overtale til at dæmpe den politiske aktivitet, ikke vil finde sig i, at man gennem såkaldt indkomstpoltik dikterer løn- og arbejdsvilkår og indskrænker aktionsmulighederne, samtidig med at man gennem afskrivningsregler og andre støtteforanstaltninger imødekommer kapitalens

[Wilhelm.]

udbyttekrav, respekterer kapitalens frie strejkeret og forholder sig passiv til spekulationslukninger og til kapitalflugt.

Vi har tillid til en fortsat og en øget politisk aktivitet blandt lønarbejderne, og ved en sådan aktivitet er der større mulighed for at påvirke en socialdemokratisk end en borgerlig regering af den simple grund, at socialdemokratiet har sin vælgermæssige basis blandt lønarbejderne og derfor er tvunget til i højere grad at tage hensyn til lønarbejderenes reaktioner. Men den har jo ikke et flertal, siger man, den skal jo have et eller flere borgerlige partier med, og derfor må udspillet blive borgerligt. Det er lige så overfladisk politisk, som det er korrekt matematisk. Kapitalen har ikke respekteret nogen valgprogrammer eller nogen mandatfordelinger. Intet parti gik i 1973 til valg på at skabe en arbejdsløshed på 13 pct., men vi fik den, og vi fik den som et resultat af enevældige og udenomsparlamentariske beslutninger truffet af privatkapitalen. Hvis lønarbejderne benytter deres styrke — og den ligger på arbejdspladserne, i produktionen — kan de skabe en situation, hvor det bliver klart både for socialdemokratiet og for borgerlige partier, at de må give indrømmelser. Blot må man stadig væk gøre sig klart, at det afgørende er aktiviteten på arbejdspladserne. Det er ikke af ond vilje, at socialdemokratiske såvel som borgerlige krisepåplaner sigter på at imødekomme kapitalens krav og vælte krisens byrde over på lønarbejderne. Det er kapitalismens økonomiske love, det er kravet om kapitalvækst, og det er truslen om kapitalflugt, der ligger bag. Derfor må kampen mod spekulationslukninger og kapitalflugt føres direkte på stedet af lønarbejderne selv, som de seneste uger har givet et godt eksempel på.

For at der ikke senere skulle opstå misforståelser, har VS til stadighed under regeringsforhandlingerne understreget, at vi ikke ville optræde som sikkerhedsnet for nogen regering, heller ikke for en socialdemokratisk mindretalsregering, men at vi ville tage stilling fra sag til sag.

I den forbindelse vil jeg gerne oplyse her, at efter at forhandlingsinitiativet i den sidste runde var overdraget til socialdemokratiet, bl. a. som resultat af VS' holdning, selv om den ikke var udslagsgivende, er vi ikke

på nogen måde blevet kontaktet af socialdemokratiet endsige inddraget i nogen drøftelse eller i nogen forhandling. Dette beklager vi ikke, tværtimod, men vi tager det som et udtryk for, at socialdemokratiet fuldt ud har forstået og accepteret vores holdning, nemlig at VS ikke vil være et sikkerhedsnet, men tage stilling fra sag til sag. Det har socialdemokratiet ikke ønsket at bygge regeringens eksistens på, og det kan vi forstå, og det kan vi acceptere. Men det må samtidig betyde, at hermed er det udelukket, at socialdemokratiet på et senere tidspunkt foregiver at tro, at man mere eller mindre automatisk kan regne VS med som støtte for regeringen i en snæver vending.

Om regeringens redegørelse og øvrige udspil er det i dag umuligt at give nogen detaljeret bedømmelse, eftersom vi praktisk taget ikke kender de konkrete udspil. Det vil virke lige så urimeligt at prøve her at præcisere VS' detaljerede holdning til de udspil, der kan komme på tale. Lad os tage det, efterhånden som de dukker op. Men jeg vil godt sige, at efter det, vi hidtil har hørt, tyder det ikke for godt. Vi anerkender naturligvis, at socialdemokratiet modsætter sig de mest asociale af den tidligere regerings spareforslag, men bortset herfra er det mere ligheden end forskellen, der springer i øjnene. Dog bekræfter redegørelsen fra i går statsministerens tidligere udtalelse om, at socialdemokratiet er det mest erhvervsvenlige parti herhjemme.

Grundelementerne i regeringens oplæg er de samme som i venstre-regeringens. For det første: de private virksomheders omkostninger skal holdes nede, og for det andet: men samtidig skal købekraften holdes rimeligt oppe, så man sikrer et hjemmemarked for de private virksomheder. Det første skal ske ved, at lønarbejderne ikke får fuld andel i produktivitetsstigningen, lønftalerne skal, som det hedder i redegørelsen, holdes inden for rammerne, som fremmer dansk erhvervs konkurrenceevne, og dernæst skal det ske ved mangehånde tilskud, større afskrivningsfiduser, mere egnsudviklingsstøtte, statslig bistandsfond, eksportkreditkurssikring m. v. Det andet, opretholdelsen af købekraften for at spænde hjemmemarkedssikkerhedsnettet ud under det private erhverv, opnår man stadig væk ved skattelettelserne, og det opnår man ved at acceptere et meget

[Wilhelm.]

betydeligt underskud på statsfinanserne. Disse skattelettelser betales selvfølgelig af skatteyderne selv, men de har den effekt, at de tvinger en væsentlig del af vores forbrug fra de kollektive områder over til privatkapitalens produkter. Og kasseunderskuddet, ja, det er en opfordring til befolkningen om at forbruge på forskud så at sige; regningen kommer naturligvis senere. Den offentlige sektor, det kollektive forbrug, skal styres ikke ud fra en egentlig politisk eller social målsætning, men alene ud fra den private sektors krav. Det siges usædvanlig åbenhjertigt i bemærkningerne til det socialdemokratiske forslag om ophævelse af de kommunale låneloffer.

I statsministerens redegørelse blev det sagt, at kasseunderskuddet ikke har nogen selvstændig stimulerende virkning på efterspørgslen, og at der ikke er risiko for, at det vil virke inflationsfremmende. Se, det ville jo være ærlig snak at sige, at man sætter andre mål højere end inflationsbekæmpelsen, især hvis man tilføjer, at man udmærket ved, at inflationen betales af dem, der ikke besidder jord og fast ejendom, men det er uærlig snak at påstå, at et rekordagtigt kasseunderskud ikke virker inflationsfremmende. Inflationens kilder er den købekraft, som ikke har nogen produktionsmæssig dækning. Et kasseunderskud er intet andet end udpumpning af en sådan købekraft, som ikke har produktionsmæssig dækning, i dette tilfælde for at stimulere hjemmemarkedet uden at belaste de private virksomheder. Selvfølgelig vil det være inflationsfremmende.

Vi har tilladt os at sige, at socialdemokratiets politik er yderligere borgerliggjort i forhold til de forslag, socialdemokratiet fremsatte for en måned siden, da partiet var i opposition. Jeg vil gerne benytte lejligheden til at få opklaret en enkelt sag. Socialdemokratiets lovforslag af den 24. januar om billige statslån til boligbyggeri omfattede 40.000 boliger, altså også det almennyttige byggeri og private udlejningsboliger.

I de seneste dage har pressen med boligministeren som kilde omtalt et regeringsforslag — vi har ikke set det endnu — som efter forlydender er fuldstændig identisk med 24. januar-forslaget, bortset fra at det nu kun omfatter 25.000 boliger og 25.000 parcelhuse. Men i statsministerens redegørelse i går blev der henvist til socialdemokratiets lovforslag af 24. januar. Én ting er, at billige statslån under alle omstændigheder betales af skatteyderne og for så vidt respekterer finanskapitalens krav om ågerrenter, men alligevel er det ikke helt uinteressant, om disse statslån kun skal ydes til parcelhusbyggeriet, hvor de uundgåeligt kapitaliseres, eller om de f. eks. også skal udstrækkes til det almennyttige byggeri, hvor støtten ikke kapitaliseres. Må jeg derfor bede statsministeren oplyse: er det rigtigt, hvad han sagde i går, at regeringsforslaget på dette område vil være identisk med oppositionsforslaget fra den 24. januar, eller er det rigtigt, hvad boligministeren har oplyst, at det nu skal indskrænkes til at kun at gælde 25.000 parcelhuse?

Det fremgår af udspillet, at erhvervslivets krav er vigtigere end beskæftigelsen. Det fremgår bl. a. af socialdemokratiets forslag om ekstraordinære afskrivningsfiduser. Skulle det især tage sigte på beskæftigelsen, var det naturligvis erhvervsbyggeriet — hvis det er den private sektor, vi taler om, og det er det jo — der skulle favoriseres, men forslaget om de ekstraordinære afskrivninger gælder udtrykkeligt ikke nybygninger, men maskiner, inventar og lignende driftsmidler.

Vi kan ikke være uenige med statsministeren i hans udtalelse i går aftes i krydsilden om, at arbejdsløsheden har fået lov at vokse og vokse, uden at folketinget i det sidste år har gjort noget som helst. Vi har tidligere konkretiseret det ved at sige, at 70 arbejdere på Uniprint har gjort mere for at bekæmpe arbejdsløsheden, end det samlede folketing har gjort i det seneste år.

De forslag, regeringen nu møder frem med, søger at slå nogle symptomer ned, men

[Wilhelm.]

de ændrer intet ved de grundlæggende misforhold. Vi ville stille os anderledes lydhørt an over for regeringens forslag, hvis vi havde nogen som helst tillid til, at de kunne overvinde krisen. Det har vi ikke. Forslagene dæmper de øjeblikkelige symptomer, men lægger samtidig, og det er vores væsentligste grund til at være temmelig afvisende, op til en ny og alvorligere krise. Bedre afskrivningsregler for maskiner opfordrer jo til yderligere mekanisering og automatisering og dermed til overflødiggørelse af endnu flere lønarbejdere. Det er problemstillingen fra Politikens Hus om igen. Det er ikke kapital, man mangler; tværtimod er man forhippet på at investere i ny teknik. Det kan betale sig, og det kan betale sig bedre, jo bedre afskrivningsregler man laver for det. Huset kan måske spare 100.000 kr. derved, og de 100.000 kr. sparet i Politikens Hus koster skatteyderne 3-4 mill. kr. i arbejdsløshedsunderstøttelse til de 71 arbejdere, der skal fyres. Men der er ingen, der spørger, hvad der kan betale sig for skatteyderne endsige for lønarbejderne. Det spørgsmål kan slet ikke stilles i et folketing, der opererer i et kapitalistisk samfund, dér drejer det sig alene om, hvad der kan betale sig for de private virksomheder.

Regeringsforslagene har indrettet sig fuldt og helt på denne tingenes tilstand og vil derfor uundgåeligt blive et oplæg til en ny og alvorligere krise og arbejdsløshed. Uniprintarbejdernes aktion derimod er netop perspektivrig ved, at den tog et andet udgangspunkt. Man bestred ikke, at det var mere profitabelt for kapitalen at flytte til udlandet, men man bestred dens ret til og dens mulighed for at gøre det. Jeg vil derfor også gerne spørge justitsministeren ved denne lejlighed: billiger justitsministeren politiets rømningsaktion på Uniprint tirsdag aften?

Jeg skal til slut præcisere VS' holdning til regeringen. Vi vil som nævnt ikke optræde som sikkerhedsnet, og vi konstaterer, at det har socialdemokratiet forstået, det har socialdemokratiet indrettet sig på.

Vi må se i øjnene, at regeringen nu sidder med det trumfkort, der hedder retten til at udskrive valg. Det vil naturligvis blive brugt. Det vil blive brugt partitaktisk af denne regering som af alle tidligere regerin-

ger. Det er ikke spor usandsynligt, at regeringen vil vælge en situation, hvor den kan påstå, at den blev væltet af et eller flere af venstrefløjens partier. Det er jo set før. Lad mig derfor med det samme slå fast: hvis den socialdemokratiske mindretalsregering bringer sig i en sådan situation, er det, fordi den ønsker at blive væltet. Hvis den gør en sag til et kabinetsspørgsmål uden på forhånd at have sikret sig et flertal, er det, fordi den ønsker at blive væltet. Hvis den kommer med ultimative udspil, er det, fordi den ønsker at blive væltet. Hvor man har VS i disse spørgsmål, der kan komme på tale, ved man. Vi har klart og tydeligt sagt det. Man kender vores valgoplæg, man kender vores politiske grundlag, og man ved, hvad vi kan gå ind for, og hvad vi ikke kan gå ind for.

Jeg vil sige det under ét. VS — og det ved socialdemokratiet — vil støtte ethvert forslag, det være nok så begrænset, som efter vores vurdering er i lønarbejdernes interesse, og skulle socialdemokratiet ikke vide det allerede, så ved de det nu. Regeringen skal ikke et øjeblik spekulere på, at VS, når det kommer til stykket, nok lader sig bruge som stemmekvæg.

Maisted (FP):

I statsministerens redegørelse i går fremkom følgende sætning: det afgørende i en beskæftigelsesfremmende politik er imidlertid at genskabe tilliden og initiativet i erhvervslivet.

For at genskabe tilliden til fremtiden foreslår regeringen øgede offentlige udgifter og midlertidig social hjælp til erhvervslivet, først og fremmest til de store virksomheder, som senere vil blive inddrevet i form af højere skatter og afgifter. Det, erhvervslivet kan konstatere, er, at det offentlige udgiftsbudget vil vokse, og da erhvervslivet skal betale dette udgiftsbudget, betyder det en forøgelse af erhvervslivets omkostningsniveau, uanset hvilke midlertidige støtteforanstaltninger regeringen foreslår.

Hvis erhvervslivet skal have tillid til fremtiden, må det kræve ændrede livsbetingelser. Omkostningerne skal sættes ned, skattebyrderne for arbejdstagerne og arbejdsgiverne i erhvervslivet skal lettes kraftigt, således at det offentliges udgiftsbudget

[Maisted.]

bliver reduceret stærkt. Erhvervslivet kan kun have tillid til fremtiden, hvis det kan se, at initiativ og arbejdsindsats resulterer i en bedre konkurrenceevne over for vore udenlandske konkurrenter.

Desuden er det en nødvendighed at skabe forudsætninger for en øget indtjening i dansk erhvervsliv i en lang årrække fremover, idet der inden årets udgang skal skaffes muligheder for en udenlandsk bruttogældsstiftelse på ca. 20 mia kr. Enhver kan sikkert forstå, at skal vi kunne låne 20 mia kr., er forudsætningen, at långiverne kan se, at der er muligheder for, at dansk erhvervsliv kan betale lånene tilbage. Disse hårde kendsgerninger betyder, at vi er tvunget til at nedskære erhvervslivets driftsudgifter, og da vi er et råvarefattigt land, kan erhvervslivet kun reducere sine driftsudgifter i forhold til vore udenlandske konkurrenter ved en reduktion af de samlede skattebyrder, og en skattelettelse for erhvervslivets lønmodtagere vil formindske kravet om højere lønninger og gøre dansk erhvervsliv mere konkurrencedygtigt. En langsigtet økonomisk politik af ovennævnte art vil vise omverdenen, at det er lønsomt at investere i dansk erhvervsliv, og vi vil kunne trække udenlandsk kapital til landet og derigennem øge vor produktion og landets velstand. Det er en politik med fremtid.

Jes Schmidt (CD):

I de uger efter valget, da regeringsdannelsen voldte besvær, blev der i den offentlige debat rettet et særligt søgelys mod det tyske mindretals repræsentant inden for CD-gruppen. Af nogle aviser kunne man næsten få det indtryk, at tilstedeværelsen af en repræsentant for grænselandets tyske mindretal var noget næsten uanstændigt, og at dets deltagelse i afstemningerne i hvert fald var en utilbørlighed. Et københavnsk boulevardblad svang sig endda ekstra højt op ved i en leder at skrive om det reaktionære tyske mindretal. Dette er anledningen til, at jeg i dag tager ordet for nogle korte bemærkninger.

Det tyske mindretals repræsentant i folketinget ønsker ikke at gøre en særlig indflydelse gældende ved regeringsdannelser, jeg vil gerne understrege dette, det ligger i sagens natur, idet dets vælgere rækker hen

over midten. På den anden side synes jeg heller ikke om bebrejdelser, når de afstemningsmæssige talforhold tvinger repræsentanten i en særlig situation, hvor han næsten kan forholde sig, som han vil, han får alligevel indflydelse, om han stemmer ja, nej, afholder sig fra at stemme eller går ud af salen. Dertil vil jeg også gerne understrege, at vi er borgere i dette land som alle andre, og vi må derfor også have samme pligter og samme rettigheder som andre. Derfor forstår vi ikke den forargelse, som hist og her er kommet til udtryk over vor deltagelse i folketingets afstemninger. Og når man her i byen dristede sig til uden videre at skrive om det reaktionære tyske mindretal, så må jeg vist have lov til at sige, at vi nede i grænselandet ikke er mindre informeret om samfundsproblemer, end man er det her i den københavnske boulevardpresse, der en gang imellem gør indtryk af informatorisk set at være et underudviklet område. Må jeg én gang for alle fastslå, at landets velgående ikke ligger det tyske mindretals medlemmer mindre på sinde end andre borgere.

Bedre blev sagen ikke af, at man i pressen kunne finde antydning af, at mindretallet ville misbruge en eventuel nøglestilling ved afstemninger til at fremsætte særlige krav. Det er rigtigt, at mindretallet har visse ønsker, og disse ønsker har jeg fremført her fra denne talerstol hele året 1974. Dem vil vi selvfølgelig også fremsætte fremover, og dem kan vi heller ikke give afkald på, hvad enten den politiske situation nu må være sådan eller sådan. Men jeg må vende mig skarpt imod mistænkeliggørelse i retning af, at mindretallet ville udnytte politiske konstellationer i folketinget til ublu krav.

Det tyske mindretals mål har i mange år været, er det også i dag og bliver det stadig et loyalt og godt naboforhold i grænselandet, et godt naboforhold, som i øvrigt præger forholdet mellem Danmark og Tyskland, og det gælder også fremover. Vi synes ikke om — og det er derfor, jeg tager ordet i dag — at denne gode vilje mødes med mistænkeliggørelse af den art, som vi har mødt i dele af pressen og i offentligheden i de sidste uger.

Brusvang (CD):

Også jeg vil indledningsvis udtrykke en velkomst til den nye regering som det, den

[Brusvang.]

er, en socialdemokratisk mindretalsregering. Vi ønskede ikke ved den afgørende debat, hvor der blev mulighed for nye forhandlinger, åbne og frie forhandlinger, med vore 4 stemmer at stille os hindrende i vejen for vedtagelse af en dagsorden, der sigtede på en bred regering. Det blev ikke en bred regering, det blev en smal regering. Vi var klar over, at denne, vi kan godt sige risiko forelå, men når man tager den situation i betragtning, som landet står i, specielt på arbejdspladserne, tror jeg, at det alt i alt ikke er nogen dårlig løsning, vi er nået frem til. Jeg tror også, at det er fuldt forstået fra partiet venstres side, at vor holdning ikke var udtryk for nogen form for uvenlighed, men simpelt hen for dette reelle, at man skal ikke med 4 mandater blokere for, at et flertal uden om os får lov til at prøve en løsning eller en procedure.

Jeg har noteret mig hr. Kjeld Olesens ordførerindlæg i dag og set, at det var præget af smidighed. Jeg har også noteret mig, at den regeringssammensætning, vi er blevet præsenteret for, består af personligheder, om hvem man har grund til at formode, at de virkelig vil vise fleksibilitet for at nå frem til løsninger, hvor vi alle kan være med. Jeg har også noteret mig, at hr. Kjeld Olesen i sit indlæg har opgivet den negative kritik eller påstand, der før har været fremsat om, at vanskelighederne i dette ting alene skyldes de mange partier. Hr. Kjeld Olesen konstaterer meget klart, at de mange partier bare er et spejl af de meningsforskelle, der er i befolkningen, og at løsningerne og resultaterne alene afhænger af, at vi her i salen viser den fornødne samarbejdsvilje.

Jeg vil gerne trække op, hvad CDs 4 mandater efter min mening skal bruges til. Vi er stadig væk i en strategisk vigtig position omkring det magiske tal 89.

De skal positivt bruges til dette, at kommer der — det forventer jeg, og det er allerede bebudet — fornuftige og rimelige forslag fra den socialdemokratiske mindretalsregering sigtende på at ordne beskæftigelsesforholdene og -problemerne, sigtende på at ordne økonomien, så skal disse 4 mandater selvfølgelig lægges til for at få en sådan løsning igennem, for at sikre, at der ikke bliver spændt ben for sådanne løsninger, hvis nogen skulle have lyst hertil. På den anden

side skal det også stå klart, at man kan ikke regne med vor medvirken, hvis det drejer sig om vedtagelse af love og foranstaltninger, der, om jeg så må sige, på urimelig vis skal krænges ned over partierne i den anden side af salen.

Så vil jeg gerne præcisere mit partis stilling til spareforliget. Vi vedstår, at vi på et givet tidspunkt under runderne hos folketingets formand reelt og juridisk opsagde dette forlig. Vi gjorde det af to grunde. Vi sagde: der er ingen rimelighed i, at et forlig, som nu mere eller mindre er historisk — det lå tilbage til september — skulle være en hindring for, at der kunne dannes den bedste regering her i landet, nemlig en regering bestående af socialdemokratiet og venstre, og vi vidste, at der mellem disse partier lå en uenighed på 2.000 mill. kr. Derfor opsagde vi forliget, men vi opsagde det også af en anden grund, nemlig den, at der var sket forskellige ting i samfundet, så man måtte konstatere, at forudsætningerne på visse punkter var bristet. De var bl. a. bristet på det punkt, som blev omtalt af mit partis formand, hr. Erhard Jakobsen, med hensyn til børnetilskuddene, medicinordningen osv. Vi må erkende, at vi godt kan se, både da vi opsagde forliget og i dag, at forholdene i dag tilsiger en anden løsning. Det er sikkert ikke rimeligt at spare helt så meget på netop disse punkter, og kan dette til gengæld føre til, at vi kan få arbejdsmarkedets parter til bedre at acceptere en nulløsning eller en delvis nulløsning, så tror jeg, meget er vundet, for den galoperende inflation, vi frygter ved et større underskud på statsbudgettet, kan netop udlignes og afbalanceres ved, at vi samtidig får en omkostningsdæmpning for arbejdsmarkedets vedkommende.

Jeg vil også gerne gøre en speciel bemærkning om de mindre næringsdrivende. Det er også min opfattelse, at det er rimeligt at vise fuld forståelse for de lavtlønnedes forhold, men jeg tror nu nok, at der er mangen en mindre selvstændig næringsdrivende i øvrigt, som har lige så mange søvnløse timer på grund af økonomiske spekulationer. En af de ting, jeg godt vil pege på her, er et problem, der er skabt af den ny tids udvikling. Det er dette med centerbebyggelsen, hvor vi må konstatere, at mange selvstændige næringsdrivende er kommet i den situa-

[Brusvang.]

tion, at de må investere megen kapital i en bestemt butik i et storcenter. Det er penge, de investerer ikke blot i maskiner, men også i goodwill, og det er for dem ret store beløb. Der er et udlejningsmonopol i de pågældende centre, og det vil sige, at vi må være meget opmærksomme på ved de ændringer af lejeloven, der forestår, og som har været bebudet på dette område, at disse menneskers interesser varetages på rimelig vis.

Og så endelig til slut nogle bemærkninger, specielt fremkaldt af det indlæg, der kom fra venstresocialisterne, for jeg kunne ikke lide den tone, som venstresocialisterne brugte. Det var dette med, at hvis regeringen gør sådan, og hvis regeringen er ultimativ osv., så er vi sådan og sådan. Det var ligesom trussel imod trussel. Jeg vil hellere gå den positive vej og tage den idé op, som blev lagt frem, synes jeg i hvert fald, i statsministerens redegørelse, noget, der kunne sigte imod en borgfred. Dette at man ikke starter med at ringe med valgklokken, men tværtimod helt konkret siger: det er ikke regeringens ønske i de næste 2 år, hvor vi skal have løst så og så mange problemer, at bruge opløsningsretten, medmindre der virkelig er et flertal i folketinget, der ønsker dette. Dette måtte til gengæld modsvares af, at vi, de ansvarlige oppositionspartier, siger: ja men vi vil ikke — og sådan har jeg også forstået ordføreren for venstre, hr. Christophersen — deltage i nogen leg med dagsordener på sådanne enkelte og tilfældige punkter. Kun hvis der virkelig er en følelse af, at et flertal i denne sal ønsker et nyvalg, så skal det finde sted.

Jeg vil gerne til slut notere, at fremskridtspartiets ordfører, hr. Wamberg, så vidt jeg kunne høre og forstå, kom med et betydelig mere afbalanceret indlæg end dem, vi tidligere har været vant til. Det kan jeg kun glæde mig over, men jeg ville gerne høre fra hr. Wamberg, hvordan fremskridtspartiets syn er på spørgsmålet om borgfred, ikke, naturligvis, at fremskridtspartiet skal stemme for hvad som helst, men om man vil deltage f. eks. i en kommunistisk dagsordensleg.

Hanne Reintoft (DKP):

Ved sidste åbningstale fremhævede jeg på mit partis vegne de meget store vanskelig-

heder, som krise, arbejdsløshed og inflation har betydet for de dårligst stillede i samfundet. Jeg tænker især på de lavtlønnede og de arbejdsløse, på pensionisterne og dem, der på en eller anden måde er handicappet. Jeg fremhævede det i bitter erkendelse af, at regeringen venstres konkrete politik og hele holdning til disse grupper havde betydet en katastrofal situation for mange af dem, både økonomisk og menneskeligt.

Vi står nu med en ny regering, og vi venter her trods store og dybe forskelle i politik og samfundsopfattelse, at vi kan få i hvert fald en del af disse problemer løst.

En af de alvorligste ting er hele den generation af unge, der kører skævt fra starten på grund af arbejdsløshed og stramningen i uddannelsessituationen, som vi har oplevet den i 1974. Vi bemærkede, at statsministeren i sin tale havde bemærkninger herom, men vi havde gerne hørt lidt mere konkret, fordi vi jo, hvis vi vender det om til noget positivt, midt i elendigheden også havde en mulighed for at sætte ind med efterundervisning og -uddannelse, så vi i stedet for i 1980'erne at skabe nye lavtlønsgrupper og grupper af mistilpassede mennesker kunne øge uddannelse og viden.

Jeg vil dér gerne pege på, at vi meget gerne så f. eks. højskoletilbuddene udvidet, så det ikke bare blev disse faste arbejdsløshedskursus. For mange af de unge ville det være af betydning, om vi kunne ordne det med kontrol og understøttelse, så de kunne komme på længere kursus, og jeg synes også, det er meget vigtigt, at man undersøger muligheden for de arbejdsløse forsørgere med børn. De har svært ved at komme af sted, og det rammer i meget høj grad kvinderne.

I den forbindelse kunne jeg også sige, at jeg med beklagelse hørte, at der ikke blev talt om hele vores daginstitutionsproblemer. Der er meget høje priser og meget dårlige fripladsgrænser, og der er helt specielle problemer for de arbejdsløse. Jeg havde håbet, at regeringen allerede nu kunne sige noget om, at man ville sætte ind her.

Må jeg samtidig sige, at vi ser meget positivt på, at man nu endelig vil ændre forsørgslovgivningen, så vi kan supplere arbejdsløshedsunderstøttelsen for dem med meget store forsørgerbyrder og høje huslejer. Jeg har talt om det siden 1967 og ser til min

[Hanne Reintoft.]

store glæde, at der nu skal gøres noget ved det. Jeg ved også, at mange kommuner ønsker en sådan lovændring.

Vi er glade for forslagene om at gøre de sociale pensioner og andre sociale ydelser skattefri, men jeg vil godt sige, at selv om det både indeholder en skattelettelse for de grupper og en administrativ besparelse, der skulle kunne samle bredt flertal her i folketinget, så er jeg bange for, at det ligner gammel socialdemokratisk politik med at hugge en hæl og klippe en tå, og jeg vil igen pege på, at vores skatteforslag med en større bundgrænse ville løse det samme problem for lærlingene, de uddannelsessøgende og de lavtlønnede, så vi nu ikke igen for lige at rette op på en enkelt gruppe, der er udsat for en skattemæssig uretfærdighed, laver nye grupper og på den måde på en eller anden måde ligesom bidrager til denne manglende solidaritet og denne urimelighed, de forskellige grupper i samfundet føler.

Det bliver denne socialminister, der skal udforme cirkulærerne til bistandsloven, og det føler vi os lettet over. Vi synes ikke, at bistandsloven er en god lov, men jeg har mange gange på den nuværende socialminister forstået, at hun opfatter det som en rammelov, og vi anmoder derfor varmt om, at rammerne må blive udfyldt af noget andet end det, den forrige socialminister havde tænkt på, for det så vi med megen bekymring på.

Må jeg også i al almindelighed henlede opmærksomheden på, at arbejdstidsnedsættelsen i den sociale sektor fra 1. december, fordi man ikke har ydet kompensation herfor, har belastet hele området, men at det inden for visse sektorer, f. eks. åndssvageforsorgen, kan komme til at betyde, at man må opgive en masse genoptræning og undervisning. Jeg tror, det er vigtigt, selv om man måske ikke kan løse problemet generelt, at man i hvert fald tager enkelte områder og prøver at kompensere dér.

Til sidst vil jeg udtrykke håbet om, at alle arbejderbevægelsens partier i hvert tilfælde kan finde sammen om en ideologisk vending i hele vores socialpolitiske debat, at vi sammen kan vende det sorte menneskesyn og øge solidariteten med de svageste, skabe forståelse for vores åndssvage og handicappede, igen begynde at få lidt forståelse

for og lidt debat om vore kriminelles meget svære situation, at vi i fællesskab ligesom kan standse klapjagten på de dårligst stillede og forvandle Hartlingregeringens syndebukkmoral til en positiv og solidarisk fælles vilje til at bøde på de skader, som et højt industrialiseret, et meget effektivt producerende, men også meget svært og indviklet samfund uvægerlig må skabe os.

Formanden:

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages kl. 14.

Mødet udsat kl. 11.56.

Mødet genoptaget kl. 14.

Forhandlingen genoptoges.

Justitsministeren (Orla Møller):

Hr. Wilhjem stillede et spørgsmål til mig, der lød nogenlunde sådan, om jeg billigede politiets optræden i forbindelse med sagen om Uniprint. Svaret er ganske enkelt: ja!

Statsministeren (Anker Jørgensen):

Jeg vil gerne takke ordførerne for de indlæg, der har været. Man kan nok konstatere, at der har været forskel i opfattelsen, forskelle i vurderingen af den redegørelse, som jeg gav i folketinget i går. Det ville jo egentlig være mærkeligt andet, hvis ikke det forholdt sig sådan. Men jeg er alligevel af den opfattelse, at der praktisk talt fra alle ordføreres side er givet udtryk for en positiv indstilling, udtryk for vilje til at komme i gang med at løse de problemer, som vi står over for.

Det er også mit indtryk, at der er et stort flertal, som konstruktivt har givet udtryk for, at man skal gå i gang med at bekæmpe den arbejdsløshed, som vi har. Alene dette, at der er en tydelig fornemmelse her i folketinget af, at arbejdsløshedsproblemet er det helt afgørende og det helt centrale problem, tyder på, at mulighederne for løsning af problemet også er til stede. Jeg tror derfor, at viljen i tinget er der nu. Jeg tror, at mange i folketinget fornemmer, at nu har vi

[Statsministeren.]

længe nok set, at folketinget ligesom har været lammet, eller i hvert fald delvis lammet, i sin virksomhed, og nu er der behov for at få bygget bro over modsætningerne.

I den redegørelse, som jeg gav i går, havde jeg på regeringens vegne bevidst udeladt en del forslag, som et socialdemokrati naturligvis meget gerne havde set gennemført. Men vi var klar over, at hvis vi lagde alle vore synspunkter og holdninger frem i åbningstalen og i form af lovforslag, så kunne dette blive en hindring for, at et samarbejde blev etableret. Derfor er jeg også glad for, at det ligesom lå i ordførertalerne, at man modtog denne side af det på en positiv måde. Jeg tror derfor, som det er sagt, at det vil være muligt at bøje viljerne mod hinanden.

I flere ordførertaler har der dog været en tendens til at sige, at regeringen havde givet bekæmpelse af arbejdsløsheden en for stærk position, og nogle mente, at vi ligesom havde gjort det på bekostning af betalingsbalanceproblemet. Jeg vil kun understrege, at dette ikke er tilfældet, men vi nødes til at prioritere de opgaver, vi står over for, og dér er altså det at få bekæmpet arbejdsløsheden det, der står øverst.

Ordførerne for fremskridtspartiet og kommunistisk parti har udtalt sig om de økonomiske problemer. Jeg vil gerne sige til ordførerne for disse partier, at de kan gøre dansk økonomi og dermed dansk beskæftigelse og det danske samfund megen skade ved at drive, hvad jeg vil kalde agitation på hele spørgsmålet, eller ved at så tvivl om kronens stabilitet. Jeg understreger, som jeg også har gjort det ved anden lejlighed, at regeringen føler det fulde ansvar for bevarelse af kronens værdi.

Vi sætter altså beskæftigelsen som det øverste på listen over de ting, der skal klares, men vi har ikke glemt betalingsbalanceproblemet, og det er en ting, som jeg beder folketingets partier om at erindre sig.

Det, vi også spørger om vedrørende arbejdsløsheden, er, hvilken pris man skal betale for løsning af betalingsbalanceproblemet, og dér siger vi, at vi ikke vil betale den pris, som 150.000 arbejdsløse er, for at opnå en hurtig forbedring af betalingsbalancen. Betalingsbalanceproblemet skal ikke løses ved høj ledighed. Den måde, det problem

skal løses på, er derimod ved, at man styrker vores muligheder for at få en øget eksport og et udvidet marked. Det er her, der primært skal sættes ind.

Der er også faldet nogle kritiske bemærkninger om vores forslag og tanker om støtte til boligbyggeriet. Jeg må allerførst sige her, at man ikke kan gøre sig håb om at klare beskæftigelsesproblemet, hvis ikke man på den ene eller den anden måde vil gå aktivt ind i en støtte af boligbyggeriet. Vores mål er, at den aftale, som 6 partier har indgået om, at der bl. a. skal bygges 40.000 boliger, kan opfyldes. Det er derfor, vi stiller det forslag. Til orientering for dem, der har spurgt, kan jeg sige, at vores forslag indeholder støtte til maksimalt 25.000 boliger, men kan dette nås, så betyder det reelt også, at målsætningen om i alt 40.000 boliger vil blive nået.

Jeg har bemærket, at der naturligvis er noget, der skiller i den stilkfærdige, den saglige debat, der har været i dag. Men jeg mener ikke, det er rimeligt at hæfte sig ved det netop nu.

Jeg håber altså på enighed, jeg håber på muligheden af, at der kan laves brede forlig om de opgaver, som vi står over for. Og lad mig gentage endnu en gang: det er først og fremmest arbejdsløsheden, der skal bekæmpes. Det er for det andet erhvervslivet, der skal sættes i sving igen. Der skal skabes tillid ikke alene i erhvervslivet internt, til dets egne muligheder og kræfter, men der skal også skabes tillid til det høje ting. Og for det tredje: det er en vigtig opgave, at folketinget og folkestyret kan fungere, som et sandt folkestyre skal fungere. Jeg opfordrer til, at vi allerede i de kommende uger gør et ærligt forsøg på at leve op til det.

Christophersen (V):

Jeg takker statsministeren for hans prisværdigt korte indlæg her. Det var jo præget af en erkendelse fra regeringens side af, at tiden nu er inde til at samarbejde, og det er også noget, som jeg på venstres vegne i dag har givet udtryk for at vi ønsker, men alligevel gav statsministerens bemærkninger anledning til et par replikker, som jeg her ønsker at aflevere, ikke for at uddybe modsætningerne, men mere for at afklare nogle af de misforståelser, som jo stadig er mellem os.

[Christophersen.]

Statsministeren siger, at regeringen ikke har glemt valutaproblemet, men at regeringen prioriterer beskæftigelsesproblemet højere end valutaproblemet. Ja, men det afgørende i hele den diskussion, som vi fører, er jo slet ikke, om man skal tage valutaproblemet løst først eller beskæftigelsesproblemet løst først. Det afgørende er jo, om vi kan finde frem til en løsning på de økonomiske problemer, som på én og samme gang klarer vores valutariske vanskeligheder og sætter gang i beskæftigelsen. Det er jo her, der er den afgørende forskel mellem de synspunkter, jeg i dag på venstres vegne har redegjort for, og de synspunkter, som vi synes foreløbig præger regeringens udspil, idet vi har understreget, at den måde, hvorpå man både kan klare en række valutaproblemer på og en række beskæftigelsesproblemer på, det må være at stimulere ikke så meget den indenlandske efterspørgsel som udlandets efterspørgsel efter danske varer og ydelser. Det er her, vi ser en fornuftig omkostningspolitik som et vigtigt instrument, og jeg vil altså godt gentage her: det er efter vores opfattelse en virkelig forudsætning for, at de økonomiske problemer kan løses. Vælger man at bruge et sådant instrument, så behøver man ikke længere føre diskussionen om, hvad man prioriterer højest, for så har vi mulighed for på én og samme gang at klare både valutaproblemer og beskæftigelsesproblemer.

Statsministeren kom også med nogle bemærkninger om regeringens forslag om støtte til boligbyggeriet. Jeg takker for dem, men jeg må sige, at der ikke er så meget nyt i dem. Jeg forstår godt, at det skyldes en beskæftigelsespolitisk hensigt, at man vil fremsætte forslaget, men også her vil jeg sige, at det, der skiller os, i og for sig ikke så meget er målsætningen, som det er de midler, man vil anvende, for venstre har jo også den opfattelse, at vi i dag har for beskeden en byggeaktivitet. Vi har ligesom socialdemokratiet og de fire andre boligforligspartier klart sagt, at en årlig boligproduktion fra 1975 og frem til 1979 på ca. 40.000 var et efterstræbelsesværdigt mål. Der er ikke nogen, som kan undre sig over, at man ikke ved hjælp af boligforliget kunne sikre det i 1974, men det er klart, at fra den periode, hvor boligforliget skal gælde, nemlig fra 1.

april 1975, da er det det mål, som vi skal forsøge at nå.

Vi vil ikke afvise, at man drøfter, hvorledes man bedst muligt når det mål, men her vil jeg godt gentage, hvad vi nogle gange tidligere har sagt, at det, som kan sætte gang i boligbyggeriet på en fornuftig måde uden at belaste statsfinanserne, uden at indføre nye store subsidieelementer, det må være en generel pengepolitisk lempelse, det må være et lavere renteniveau, og det må være mere normale realkreditordninger. Her har vi mulighed for at vælge instrumenter, som både passer fornuftigt ind i en økonomisk politik, og som ikke støder an mod den udtrykkelige forudsætning, der jo også ligger i boligforliget, om, at der ikke skulle indføres nye store subsidieelementer, medmindre de seks boligforligspartier var enige om det.

Men jeg opfatter altså statsministerens udtalelser her i dag sådan, at regeringen er klar over, at der er en sammenhæng imellem dette forslag og boligforliget, og at forslaget derfor naturligt vil blive gjort til genstand for drøftelse mellem de seks boligforligspartier. Så må vi jo se, om det er ad denne vej eller ad andre veje — vi foretrækker de sidste — man forsøger at nå denne målsætning på 40.000 boliger.

Så kan jeg i øvrigt på venstres vegne tilslutte mig statsministerens udtalelse om, at nu synes viljen til samarbejde at være til stede. Det takker venstre for.

Formanden:

Jeg glemte at gøre opmærksom på, at taletiden i anden omgang er indtil 8 minutter, og hvor partierne har mere end én ordfører, bedes de selv dele taletiden.

Wamberg (FP):

Må jeg indlede med at takke statsministeren for udtalelsen om, at kronens værdi vil blive fastholdt. Jeg må deri lægge, at statsministeren indirekte erkender nødvendigheden af betydelige, reelle, offentlige besparelser, så vi kan få bekæmpet vore selvskabte plager.

Indtil nu må debatten i dag vel ellers rettelig karakteriseres som en antiklimaks efter perioden siden 28. januar. Vi hilser med tilfredshed de tegn på fordragelighed — i hvert fald de store partier imellem — som er

[Wamberg.]

den absolutte forudsætning for at få løst de opgaver, dette ting skal løse.

Jeg har kun få bemærkninger at føje til, hvad jeg sagde i mit første indlæg. Vi er enige i, at problemerne om arbejdsløsheden først og fremmest skal løses, og vi har fremsat de forslag, vi mener der hurtigst vil afskaffe arbejdsløsheden og genskabe den fulde beskæftigelse.

Et enkelt paradoks i forbindelse med arbejdsløsheden bør regeringen imidlertid også overveje, nemlig de mange virksomheder, specielt i Københavnsområdet, men også andre steder i landet, der ikke kan få den arbejdskraft, de har brug for. Regeringen bør erindre, at de arbejdere, der har arbejde, og som vil arbejde, absolut ikke ser med blide øjne på dem, der hæver understøttelse i områder, hvor de kunne skaffe sig arbejde, hvis de ville. Vist er der lighedspunkter med arbejdsløsheden i 1930'erne, men loven om udbud og efterspørgsel gælder stadig. Så længe arbejdsløsheden fortsætter med at stige, er der noget galt med udbuddet, så er der noget galt med villigheden til at arbejde. Ingen har nogen sinde oplevet, at priserne på varer, der var for meget af, fortsatte med at stige. Lad det blive sagt, så det ikke kan misforstås: fejlen er ikke arbejderne, fejlen ligger i, at der er alt for ringe forskel mellem det, den enkelte får til eget forbrug, når han eller hun arbejder, og når han eller hun går ledig. Lysten til at arbejde er det helt afgjort folketingets opgave at få genskabt, og vejen går over afskaffelse af indkomstskatten og reelle besparelser i den offentlige sektor.

Forslaget om ØD er kommet for at blive, sagde hr. Kjeld Olesen. Så længe socialdemokratiet lader ØD forblive et forslag, der pudses op, når der udskrives valg, sker der ingen ulykker.

Det var glædeligt at høre hr. Schlüter og hr. Erhard Jakobsen mindes de små selvstændige erhvervsdrivende. Også for dem gælder det, at hvis ikke de skal udryddes komplet, så haster det med afskaffelsen af

deres papirhovert for staten og med, at indkomstskatten afskaffes, så de kan få et nogenlunde anstændigt udbytte af deres forretninger uanset deres ofte særdeles lange arbejdstid. Der er endnu her i landet et stort flertal for at bevare den private ejendomsret.

Bay (FP):

På baggrund af at socialdemokratiets ordfører ikke tog ordet, vil jeg gøre det meget kort, for jeg har ikke spor imod, hvis vi kunne blive enige om at give os til at bestille noget fra på tirsdag og så holde op med at snakke slet så meget.

Jeg lovede jo at komme op for at tale for socialministeren, men nu er hun her slet ikke, det er endnu værre. Men jeg må lige læse en enkelt linje af et brev, der har stået i 7 aviser, hvor ministerens navn er nævnt med opfordring til hurtigst muligt at få bistandsloven gennemført. Der står her:

„For at man igennem den opsøgende virksomhed kan give hvert eneste barn i Danmark et tilbud om at komme hjemmefra, for at det kan blive fri for ukyndige forældres . . .“ osv.

Jeg vil gerne spørge — idet jeg går ud fra, at det senere kan læses, hvad jeg har sagt — om socialministeren vil tage afstand fra en så menneskefjendsk, samfundsnedbrydende indstilling hos en mand, hvis navn jeg overhovedet ikke skal nævne, for jeg håber, han aldrig får nogen som helst indflydelse på dansk politik uden den, man kan have med en blyant en gang imellem.

Wilhelm (VS):

Jeg skal kun knytte an til de par svar, jeg fik på de spørgsmål, jeg rejste i første runde.

Først dette med de billige statslån til boligbyggeriet.

Der stod jo altså i statsministerens redegørelse i går, at for at opnå det nødvendige byggeri i 1975 har socialdemokratiet den 24. januar fremsat forslag til lov om midlertidige statslån til boligbyggeri, der påbegyndes inden udgangen af 1975. Hermed foregi-

[Wilhelm.]

ver man, at det, regeringen nu vil, er det, som stod i socialdemokratiets forslag af 24. januar, men jeg påpegede, at der er en diskrepans mellem det, der faktisk stod om statslån til op til 40.000 boliger i forslaget af 24. januar og så det, som boligministeren har meddelt, men som vi endnu ikke har set konkret udformet i de seneste dage.

Nu får jeg så bekræftet af statsministeren, at der er tale om støtte til maksimalt 25.000 boliger. Lad os så lige få det sidste opklaret også, den anden del af mit spørgsmål: er det også rigtigt, at denne støtte til 25.000 boliger, som nu er regeringens politik, kun gælder parcelhuse? Sådant har det været fremlagt. Vi har jo altså ikke fået de lovforslag, som man i virkeligheden altså sådan mere eller mindre diskuterer her i dag, men det er sådan, det har været fremlagt i pressen med boligministeren som kilde.

Og til spørgsmålet om justitsministerens holdning. Jeg skal ikke foregive at være forundret over svaret. Det var, som man kunne vente det, nemlig at justitsministeren billiger politiets rømningsaktion på Uniprint tirsdag aften. Men jeg synes, det er et eksempel, det er en ualmindelig klar anskuelserundervisning i, hvad statsmagts rolle er for noget, at det ikke er denne neutrale stat hævet over klasseinteresserne, som vi har med at gøre. I denne situation er det tydeligere end sædvanligt, hvad disse ting drejer sig om. Ganske kort: hvad var det, der foregik? En arbejdsplads skulle nedlægges, ikke fordi den var usund, men fordi kapitalen kunne opnå større profit i udlandet, og hvad skete? Arbejderne derude tog kampen op og forsvarede deres arbejdsplads imod en sådan spekulationslukning.

Kunne disse arbejdere anmode om politiets bistand til at forhindre kapitalflugt? Selvfølgelig kunne de ikke det. Jeg vil tro, man havde grint sig fordærvet i justitsministeriet, hvis man havde fået en sådan opfordring til at standse Wintherkoncernens kapital, når den var på vej over Sundet. Selvfølgelig kan man ikke gøre noget ved den slags ting i et kapitalistisk samfund. Men kunne kapitalen få politiets bistand til at fjerne arbejderne fra deres arbejdsplads? Ja, det kunne den. Et telefonopkald, og tyve minutter efter var politiet på pletten.

Det er vilkårene, og som sagt, justitsministeren svarer, som han må svare som den justitsminister, der administrerer retsvæsenet og politiet i dette borgerlige samfund, men det er ikke desto mindre en meget klar anskuelserundervisning i, hvordan tilstandene er.

Gert Petersen (SF):

Jeg synes, der er noget symptomatisk og egentlig noget betænkeligt i den måde, denne debat føres på. Jeg kan da godt se, at man kan regne med at opnå en vis popularitet ude i befolkningen ved at sige: så, nu holder vi op med at snakke, for nu skal der arbejdes. Ganske vist betyder det at arbejde inde i dette ting også, at man snakker, at man forhandler, at man drøfter tingene. Det, der ligger i dette, at nu skal vi holde op med at snakke, nu skal vi arbejde, betyder i realiteten intet som helst andet, end at nu skal der snakkes bag de lukkede døre, så befolkningen ikke hører det. Det er det, der ligger i det, og jeg synes, det er for ringe.

Nu har der været forhandlet i 14 dage eller tre uger, eller jeg ved ikke, hvor længe det har været, og nu skal man i gang med udvalgsarbejdet om forskellige forslag og tanker, men når det drejer sig om en åben debat om de fundamentale spørgsmål, en debat, som befolkningen kunne høre og sætte sig ind i i stedet for det, der foregik bag de lukkede døre, så tier ordførerne, så kommer statsministeren med en ganske kort erklæring, hvor der ikke er svar på de spørgsmål, der er stillet. Det synes jeg er for ringe, og jeg tror, det er at misforstå de opgaver, som dette ting har.

Jeg spurgte bl. a. statsministeren, men fik ikke noget svar, om den statslige erhvervsstøttefond, som man agtede at fremsætte forslag om, ville være af en sådan karakter, så man, hvis den havde eksisteret i dag, dermed havde kunnet bistå lønmodtagerne på Rank Arena og Uniprint med at bevare deres virksomheder.

Jeg synes, det var et væsentligt spørgsmål. Jeg er helt overbevist om, at interesserer det ikke andre mennesker i dette land, så interesserer det i hvert fald lønmodtagerne på Uniprint og Rank Arena, og så synes jeg, at statsministeren kunne have svaret på mit spørgsmål.

Så vil jeg i øvrigt sige om debatten, som

[Gert Petersen.]

den er forløbet, at det forekom mig, at der trods alle de pæne ord, der siges om fordragelighed, var en ganske betydelig afstand mellem hr. Christophersen og regeringen i sprgsmålet om økonomien. Hr. Christophersen lagde jo hovedvægten på omkostningsproblemet og mente, at regeringen negligerede omkostningsproblemet. Må jeg sige til hr. Christophersen, at man jo lige skal huske på, at omkostninger ikke kun er identisk med lønninger, men fra den tidligere regerings side, det tidligere regeringspartis side, har man jo optrådt, som om man var hypnotiseret af den påstand, at omkostninger og lønninger var det samme. Der er også noget, der hedder renter, som har været alt, alt for høje i dette land igennem mange år, og det har noget at gøre med hele den økonomiske struktur, man har herhjemme. Og der er noget, som hedder spild som følge af mangel på samordning, mangel på plan i hele den måde, hvorpå industrien og byggeriet fungerer, og jeg tror, at der kunne vindes meget, meget store summer ind, og omkostningerne kunne nedsættes særdeles betydeligt, hvis der kom noget mere plan i denne udvikling. Men bevar mig da vel, selvfølgelig er lønninger også et omkostningsproblem, og dér synes jeg, at det egentlig kun bør være de store, de højeste lønninger, som man skal interessere sig for, og dertil de arbejdsfrie indkomster. Hvad de store lønninger angår, så vil jeg godt sige, at socialistisk folkeparti er særdeles villigt til at forhandle positivt om regeringens forslag om ensartede dyrtidsportioner til alle, suppleret af en taktregulering. Det svarer helt til de tanker, vi selv fremførte under valgkampen.

Hvad angår den almindelige dyrtidsregulering, vil jeg godt meget stærkt fraråde arbejdernes side på arbejdsmarkedet at acceptere nogen som helst forringelse af den for LO gældende dyrtidsordning. Den bør forbedres. Der er tale om en inflationssikring, og så længe man ikke herfra er i stand til at mestre inflationen, så må almindelige lønmodtagere have et værn imod inflationen.

Jeg lyttede med stor interesse til det, der blev sagt om boligsituationen. Jeg lagde mærke til, at regeringens forslag om statslån mødte en del kritik fra en række ordførere. Jeg bemærkede mig især hr. Hilmar Baunsgaards kritik, og jeg kunne have lyst til at

spørge: hvad vil det radikale venstre sætte i stedet? Det er ikke nok med det udmærkede forslag om billige statslån til isoleringsarbejde. Det kan give arbejde til 6.000-7.000 mennesker. Det er ikke tilstrækkeligt. Hvordan vil man virkelig fra borgerlig side få gang i det boligbyggeri her og nu? Man taler om en målsætning på 40.000 boliger. Hvilke mekanismer vil man anvende? Det får vi intet at vide om. Her synes jeg nok, at den foreslåede statslåneordning i hvert fald er værd at overveje. For hver 3, der bliver beskæftiget i byggeriet, trækker det 2 andre med sig uden for byggeriet. Byggeriet er en nøglesektor, når det drejer sig om beskæftigelsessituationen.

Hvad angår boligforliget, må jeg notere, at i hvert fald to partier, som er med i dette boligforlig, heroppe reelt undsiger det. Både centrum-demokraterne og kristeligt folkeparti siger, at de 40.000 boliger er sådan en eller anden mere eller mindre fjern målsætning. Jeg havde i øvrigt indtryk af, at hr. Hilmar Baunsgaard mente det samme. Jeg har forstået det sådan på socialdemokratiet og på andre ordførere, at de 40.000 boliger var en klar, konkret, aktuel målsætning for boligforliget, som træder i kraft her til 1. april, hvis det bliver vedtaget, hvis det bliver gennemført, og som så hurtigt må omsættes i de 40.000 boliger, men i øjeblikket ligger vi nede på en igangsætningsrytme af 22.000-23.000 boliger. Hvordan vil man få denne rytme i vejret? Det er det ene spørgsmål.

Det andet spørgsmål er: kan regeringen acceptere, at to af boligforligets partier, måske tre af dem, nu trækker deres støtte til målsætningen som en aktuel målsætning her og nu med de 40.000 boliger tilbage?

Jeg noterede mig også — og det var med glæde — hr. Erhard Jakobsens bemærkning om, at forudsætningerne for huslejestigninger som forudsat i boligforliget er faldet bort på grund af de prisstigninger, på grund af den økonomiske situation, der siden har udviklet sig. Vi opfordrer regeringen til at gøre sig fri af dette boligforlig. Man kan gøre det med rolig samvittighed, fordi det ser ud til, at de andre partier i boligforliget ikke agter at overholde det.

Vi er villige til at gå ind i en forhandling om, hvordan man skal opfylde målsætningen, de 40.000 boliger. Vi er ikke villige til at

[Gert Petersen.]

acceptere disse hårde lejeforhøjelser, som ligger i boligforliget. Vi mener også, at lejeværdierne og lejeværdiforhøjelsen må gennemgås i lys af indkomstudviklingen. Det afgørende for os er aftrapning af over- og underskud. Vi mener, at der i den boliglovgivning, man forbereder, mangler regler for tinglysningsbegrænsning og for inddragning af kapitalgevinster.

Vi er villige til at gå ind i forhandling om disse spørgsmål, men vi tror, det vil være klogt, hvis man erkender, at forudsætningerne, både de parlamentarisk-politiske forudsætninger og de økonomiske forudsætninger, for det boligforlig, man aftalte sidste år, er bristet, hvilket jeg synes er fremgået af den debat, der er ført her.

Knud Jespersen (DKP):

Jeg må benytte lejligheden til at takke statsministeren for det svar, at der ikke vil blive pillet ved kronens værdi. Det var nu ikke et spørgsmål, jeg rejste under debatten her, det var et spørgsmål, jeg rejste i forgårs.

Jeg er meget tilfreds med, at man så stærkt understreger, at kronen ikke bliver devalueret. Men jeg kan bare ikke lide den karakteristik, at det er at sprede mistillid til dansk økonomi at stille sådan et spørgsmål. Man skal da vist lige tænke lidt på, hvor meget dansk økonomi har vippet rundt på bølgerne i det sidste halvandet år. Den mistillid, som det kunne sprede, er for intet at regne mod den mistillid, som er skabt igennem den kurs, der blev ført i 1974, igennem usikkerheden om, hvordan Danmark skulle klare sine betalingsbalanceproblemer, og hvordan vi overhovedet stod økonomisk og beskæftigelsesmæssigt.

Som sagt er jeg glad for svaret, men beklager, at statsministeren ikke ved samme lejlighed gjorde noget mere ud af mine spørgsmål om, hvad det betød at skulle nulstille dyrtidstillægget, dyrtidsreguleringen. Vi er tilhængere af, at man får en ensartet opfattelse af, hvordan dyrtidstillægget skal være, og forbinder det med taktregulering, men det er også ret så afgørende, at man bliver klar over om, hvorvidt man har planer om at sænke værdien af det i øjeblikket gældende dyrtidstillæg for hele LO-området. Hvis man ikke har det, så synes jeg trygt, man kan sige det, og på samme måde kunne

man også sige noget om indgreb i overenskomstssituationen. Jeg skal nu ikke sige meget mere om denne sag, for det er helt oplagt, at der er en lang række ting, vi ikke kan få svar på, før vi når frem også til tredje behandling af finanslovsforslaget og skal diskutere andre økonomiske spørgsmål.

Der er et par ting i diskussionen, som jeg alligevel godt vil opholde mig lidt ved.

Den ene var hr. Wamberg, som jo nærmest fremstillede udviklingen i og omkring Storkøbenhavn i bestemte områder som værende af den art, at man ikke kunne få fornøden arbejdskraft. Det var nærmest et spørgsmål om at have lyst og arbejdsglæde.

Nu skal man da vistnok tage fornuften fangen. Det er jo ikke, fordi de 140.000 eller 150.000 mangler lyst og arbejdsglæde. Det er jo ikke, fordi de ikke hellere vil gå på arbejde end at modtage understøttelse. Det er, fordi de ikke har kunnet få noget arbejde. Men jeg synes, at man bør erindre sig, hvad hr. Wamberg sagde, for det var jo næsten en ridefogedtale, at så lang tid lønningerne steg, så skulle man ikke regne med, at man kunne få folk, for så var der forskelligheder mellem udbud og efterspørgsel. Det er ren og klar klassetale. Det er reaktionært i hele sit væsen og indhold, og det bør man nok erindre sig, hvis nogen skulle have troet på myten om, at fremskridtspartiet også havde et eller andet godt at kunne gøre for arbejderne i dette land.

Må jeg så gøre et par bemærkninger til hr. Christophersen og andre, bl. a. hr. Schlüter, som har været meget ulykkelige over, at man til marts skulle have 3 dyrtidsportioner. Ja men de herrer Christophersen og Schlüter er måske klar over, at det er disse prisstigninger, der fremkalder udbetalingen af dyrtidstillægget, og at disse prisstigninger har hr. Christophersen og hr. Schlüter været med til at sætte i system. Naturligvis er det så genialt at komme bagefter og sige, at det er da også ubehageligt. Nu skal de jo oven i købet have en slags erstatning, for det er jo kun en slags erstatning, idet dækningsgraden ligger omkring 50 pct.

Udvidelsen af hjemmemarkedet, af dets aftagerevne, på omkring 4 mia kr., anser vi for at være noget af det, der hurtigst vil påvirke beskæftigelsen sammen med reparationer og igangsættelse af byggeri og andet offentligt arbejde. Og dér hører jeg også tidlige-

[Knud Jespersen.]

re i debatten, at der er ordførere, der mener, at noget af denne offentlige beredskabsvirksomhed kan Danmark ikke være tjent med. Vi har mange kulturinstitutioner, udmærkede parker, velfærdsforanstaltninger, idrætsanlæg m. v., der er lavet under vanskelige vilkår i 1930'erne. Hvis ikke de var blevet lavet dengang, så skulle vi have lavet dem nu. Og al erfaring viser, at der laves ikke noget, der nytteløst det øjeblik, det stilles til rådighed for menneskene kollektivt. Derfor er det altså en camoufleret forargelse over, at man laver efterspørgslen for stor, i forsøget på at forklare og forsvare, at det er bedre at have arbejdsløse end betalingsbalanceunderskud.

Ellers har jeg ikke planer om at blande mig yderligere. Jeg lagde mærke til, at hr. Erhard Jakobsen sagde, at man fra regeringens side ikke skulle hente støtte hos Knud Jespersen, der er i venstre side af salen. Hr. Erhard Jakobsen har nok misforstået noget, for han er jo i alt fald fysisk flyttet til venstre side af salen. Jeg tror ikke, man har nogen glæde af at få støtte helt til bunds i venstre side af salen. Jeg tror derimod, at hvis man interesserer sig noget for den øvrige del og samtidig for livet ude på arbejdspladserne og i befolkningen, så skal det nok vise sig, at når den tale omsættes i konkret og praktisk politik, hvis den bliver påvirket af menneskene derude, så kan den også føres igennem både med eller uden hr. Erhard Jakobsens hjælp.

Boligministeren (Helge Nielsen):

Til hr. Wilhjem kan jeg oplyse, at den foreslåede ordning omfatter alt byggeri af helårsboliger, herunder altså også almennyttigt byggeri. Vedrørende debatten om antallet og forskellen på tallene, da kan jeg i hvert fald henvise til socialdemokratiets helhedsplan, som jo er kendt, formentlig også af hr. Wilhjem, hvori der står tallet 25.000 boliger.

Jeg kan i øvrigt oplyse, at forslaget om denne ordning vil blive genfremsat i folketinget i næste uge, og så får vi jo lejlighed til i denne anledning af diskutere disse ting lidt mere grundigt.

Socialministeren (Eva Gredal):

Jeg er ikke bekendt med de artikler, som

hr. Bay omtalte, som har været i dagspressen. Jeg vil da godt kigge på dem, men jeg må bede hr. Bay om at fortælle mig, hvor jeg kan finde omtalte artikler.

Om min egen holdning til det opsøgende arbejde inden for bistandsloven kan jeg sige, at dette opsøgende arbejde skal opfattes som noget positivt, således at man kan komme ind i problemer hos familier eller enkeltpersoner, der kommer ud for problemer, på et tidligere tidspunkt, så der ikke opstår vanskelige situationer.

Så vil jeg godt understrege, at i og med at vi har fået bistandsloven, er det ikke meningen, som nogle synes at tro, at hele Danmarks befolkning skal under behandling. Det er kun de vanskelige tilfælde.

Handelsministeren (Erling Jensen):

Både hr. Hilmar Baunsgaard og hr. Gert Petersen har haft nogle konkrete spørgsmål vedrørende regeringens forslag om en statslig bistandsfond. Dette forslag er jo ikke udarbejdet endnu, men jeg vil da godt sige allerede nu, at det er vor opfattelse, at denne bistandsfond skal kunne stille midler til rådighed for enhver sund og konkurrencedygtig virksomhed, som vi skønner er af væsentlig betydning for erhvervsudviklingen og dermed og især for beskæftigelsen.

Jeg tror også, at hr. Gert Petersen vil være enig med mig i, at det ikke tilkommer mig fra folketingets talerstol at foretage vurderinger af enkelte, konkrete virksomheders muligheder for at fortsætte som sunde og konkurrencedygtige virksomheder. Det må vi opbygge et organ til, der er i besiddelse af den fornødne ekspertise. Men jeg tror, jeg skylder hr. Gert Petersen at sige, at selvfølgelig må enhver virksomhed, der opfylder de betingelser, en lov måtte stille, være berettiget til støtte uanset sit ejerforhold og altså også uanset, at den får et andet ejerforhold end det ejerforhold, den havde i det øjeblik, den kom i vanskeligheder.

Jeg vil også gerne sige til hr. Hilmar Baunsgaard, at det er for tidligt at drøfte den endelige form for, hvordan en sådan fond skal opbygges og fungere, men det afgørende for os må være i et samarbejde mellem kyndige i tinget og uden for tinget at finde former for denne fond, hvor de begrænsede samfundsmidler, som man kan

[Handelsministeren.]

enes om at stille til rådighed, ikke går tabt på grund af forudsigelige risici, men bruges netop der, hvor de giver den størst mulige erhvervs- og beskæftigelseseffekt. Det vil være vores målsætning i forberedelsen af lovforslaget, og jeg håber, at resultatet vil kunne tilfredsstille dette ting, så snart det kan fremlægges.

(Kort bemærkning).

Willhjelm (VS):

Jeg må konstatere, at boligministeren klogt undlod at gå ind på forslaget fra socialdemokratiet fra oppositionstiden den 24. januar, men i stedet fortalte om socialdemokratiets helhedsplan. Nå ja, men statsministerens redegørelse i går talte om forslaget fra den 24. januar, og jeg konstaterer modsigelsen i forhold til det, der nu bliver sagt om de 25.000 boliger.

Desværre er det her jo kun en pølse i slag-tetiden, men man skal ikke slippe godt fra at sidde og ryste foraret på hovedet, eller som økonomiministeren at råbe herop: tag og læs forslaget! og lade som om det er os andre, der læser fejl. Jeg har læst det forslag, og jeg har det her, og der står udtrykkeligt i § 1, stk. 1:

„Boligministeren kan yde støtte i form af statslån til nybyggeri af indtil 40.000 boliger.“

Der er intet forbehold i dette. Der er ikke nogetsteds i bemærkningerne eller andre steder nævnt noget tal på 25.000 eller på anden måde sat forbehold ind, så jeg må konstatere, at det er ikke rigtigt, når man i statsministerens redegørelse i går henviser til forslaget fra den 24. januar. Det er noget nyt, der lægges frem. Det er begrænset. Der er sket noget ved flytning fra de almindelige stole over til taburetterne. Da er de 40.000 blevet til 25.000.

(Kort bemærkning).

Gert Petersen (SF):

Jeg vil først sige tak til handelsministeren for det svar, han kom med. Jeg skal ikke bebrejde handelsministeren, at han ikke gik tættere på, det kan man dårligt i den position, han er i, og forslaget er heller ikke udarbejdet. Men jeg må forstå forslaget sådan,

at under den forudsætning, er det klart, at Rank Arena og Uniprint er sunde og levedygtige virksomheder — og det tyder alle regnskabsundersøgelser til dato på — så ville de opnå den fornødne støtte fra den pågældende fond. Men dér må jeg så føje til, at en række undersøgelser, der er foretaget, tyder på, at det er de også.

Det andet, jeg kom op for at sige, var egentlig dette — jeg ved ikke, om det er til boligministeren eller til statsministeren, jeg har nu stillet spørgsmålet to gange, nu stiller jeg det tredje gang: mener regeringen, efter at to af de partier, som deltog i boligforliget, her fra denne talerstol har erklæret, at de ikke mener, at målsætningen 40.000 boliger er en aktuel målsætning, men sådan noget, der svæver ude i det fjerne, og et tredje parti har antydnet, at det var af den samme opfattelse, så, at boligforligets forudsætninger stadig væk er eksisterende, for hvordan vil man opfylde disse forudsætninger, så der også kan komme beskæftigelse, hvis man hurtigt giver fir på målsætningen 40.000?

Jeg vil altså godt have regeringens stillingtagen til dette spørgsmål. Vi vender selvfølgelig tilbage til det under forhandlingen en af de kommende dage, men jeg vil godt vide, hvor vi er henne, og jeg vil godt vide, hvor meget regeringen vil lade sig byde af sine forligspartnere — forhåbentlig tidligere forligspartnere.

Hermed sluttede forhandlingen.

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Medlemmer af folketinget Tove Nielsen, Brixtofte, Brøndsted, Poul Hartling og Brøndlund Nielsen har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om folkeskolen.

Det er meddelt mig, at efter at *Ivar Nørgaard* er udnævnt til minister for udenrigsøkonomi, har vedkommende gruppe i hans sted udpeget *Ove Guldberg* til nyt medlem af Europa-Parlamentet. Den pågældende er herefter valgt.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

[Formanden.]

Arbejdsmarkedsudvalget (20/2 75):

Udtræder: Erling Dinesen
Nyt medl.: Risgaard Knudsen.

Boligudvalget (20/2 75):

Udtræder: Svend Jakobsen
Helge Nielsen
Nye medl.: Kaj Poulsen
Grünbaum.
Udtræder: Grünbaum
Ny stedf.: Svend Andersen
(Bornh.s a.).

Civilt beredskab (20/2 75):

Udtræder: Egon Jensen
Nyt medl.: Jens Kristian Hansen.

Energipolitisk udvalg (20/2 75):

Udtræder: Poul Dalsager
Nyt medl.: Dorte Bennedsen.
Udtræder: Erling Jensen
Nyt medl.: Henning Jensen.

Erhvervsudvalget (20/2 75):

Udtræder: Erling Dinesen
Svend Jakobsen
Erling Jensen
Nye medl.: Lysholt Hansen
Inge Fischer Møller
Birte Weiss
Udtræder: Birte Weiss
Ny stedf.: Robert Pedersen.

Udv. f. forretningsordenen (20/2 75):

Udtræder: K. B. Andersen
Anker Jørgensen
Nye medl.: Normann Andersen
Ove Hansen.

Udenrigspolitisk nævn (20/2 75):

Udtræder: K. B. Andersen
Per Hækkerup
Anker Jørgensen
Nye medl.: Lasse Budtz
Risgaard Knudsen
Robert Pedersen
Udtræder: Lasse Budtz
Poul Dalsager
Jørgen Peder Hansen
Nye stedf.: Erik Andersen
Auken
Knud Nielsen.

Udenrigsudvalget (20/2 75):

Udtræder: K. B. Andersen
Jørgen Peder Hansen
Ivar Nørgaard
Nye medl.: Erik Andersen
Auken
Knud Nielsen
Udtræder: Auken
Ny stedf.: Erik Holst.

Undervisningsudvalget (20/2 75):

Udtræder: Ritt Bjerregaard
Jørgen Peder Hansen
Nye medl.: Jens Kristian Hansen
Robert Pedersen.

Valutaudvalget (20/2 75):

Udtræder: Erling Dinesen
Erling Jensen
Nye medl.: Dorte Bennedsen
Buchart Petersen.

Videnskabelig forskning (20/2 75):

Udtræder: Kampmann
Ny stedf.: Auken.

Forsvarsudvalget (20/2 75):

Udtræder: Orla Møller
Nyt medl.: Erik Andersen.

Fysisk planlægning (20/2 75):

Udtræder: Kampmann
Helge Nielsen
Erling Olsen
Nye medl.: Svend Andersen
(Bornh.s a.)
Ove Hansen
Ejler Koch
Udtræder: Ove Hansen
Ejler Koch
Nye stedf.: Normann Andersen
Knud Damgaard.

Kirkeudvalget (20/2 75):

Udtræder: Orla Møller
Nyt medl.: Birte Weiss.

Kommunaludvalget (20/2 75):

Udtræder: Egon Jensen
Nyt medl.: K. J. Mortensen.

Kulturudvalget (20/2 75):

Udtræder: Ritt Bjerregaard
Niels Matthiasen

[Formanden.]

Nye medl.: Lasse Budtz
 Johan Nielsen.
 Udtræder: Johan Nielsen
 Ny stedf.: Ole Espersen.

Landbrugs- og fiskeriudvalget (20/2 75):

Udtræder: Poul Dalsager
 Nyt medl.: Dorte Bennedsen
 Udtræder: Dorte Bennedsen
 Ny stedf.: Otto Mørch.

Marshalludvalget (20/2 75):

Udtræder: Erling Dinesen
 Erling Jensen
 Nye medl.: Erik Andersen
 Robert Pedersen.

Miljøudvalget (20/2 75):

Udtræder: Niels Matthiasen
 Helge Nielsen
 Nye medl.: Jens Kristian Hansen
 Kaj Poulsen
 Udtræder: Jens Kristian Hansen
 Ny stedf.: Knud Damgaard.

Offentlige arbejder (20/2 75):

Udtræder: Erling Dinesen
 Ny stedf.: Søgaard.

Politisk-økonomisk udvalg (20/2 75):

Udtræder: Heinesen
 Per Hækkerup
 Anker Jørgensen
 Nye medl.: Grünbaum
 Kampmann
 Risgaard Knudsen.
 Udtræder: Erling Jensen
 Risgaard Knudsen
 Nye stedf.: Auken
 Erling Olsen.

Skatte- og afgiftsudvalget (20/2 75):

Udtræder: Grünbaum
 Heinesen
 Per Hækkerup
 Egon Jensen
 Nye medl.: Camre
 Ove Hansen
 Hjortnæs
 Kampmann
 Udtræder: Camre
 Svend Jakobsen
 Nye stedf.: Thomas Have
 Poul Mortensen.

Socialudvalget (20/2 75):

Udtræder: Helge Nielsen
 Nyt medl.: Winnie Russell
 Udtræder: Winnie Russell
 Ny stedf.: Svend Andersen
 (Bornh.s a.).

Udenrigspolitisk nævn (21/2 75):

Udtræder: Jens Peter Jensen
 Brøndlund Nielsen
 Nye medl.: Ove Guldberg
 Poul Hartling.
 Udtræder: Ivar Hansen
 Ny stedf.: Brøndlund Nielsen.

*Skriftlig fremsættelse af lovforslag.***Ordføreren for forslagsstillerne (Tove Nielsen (V)):**

Jeg skal herved på venstres vegne tillade mig at fremsætte *forslag til lov om folkeskolen.*

Lovforslaget er en revision af den gældende folkeskolelov.

Efter mere end to års diskussion på grundlag af det socialdemokratiske lovforslag fremsat her i tinget den 15. december 1972, 30. oktober 1973 og 25. januar 1974 står det klart, at der ikke er noget flertal i tinget herfor.

Der er imidlertid sat så meget i gang i folkeskolen i forventning om, at det bliver fulgt op af lovgivningen, at det nu haster meget med at få en ny og tidssvarende folkeskolelov vedtaget.

Den tidligere regering fremlagde i december 1974 et udkast til revision af folkeskoleloven. Bortset fra ganske få ændringer og tilføjelser er lovforslaget identisk med udkastet.

Revisionen er foretaget med henblik på at afklare og løse nogle påtrængende aktuelle problemer, der er opstået dels som følge af undervisningspligtens udvidelse i 1972, dels på grund af den herskende usikkerhed omkring folkeskolens fremtidige opgaver og dens generelle struktur.

Disse problemer vedrører i første række undervisningens organisation i 8.-10. skoleår og tilrettelæggelsen af de afsluttende prøver. Hertil kommer, at tendenser i de senere år til en svækkelse af visse grundlæggende fagområder har gjort det påkrævet at tage hele spørgsmålet om fagenes indbyrdes stilling og sammenhæng op til fornyet vurdering.